

РУСАЛКА ДНІСТРОВА

ЧЕТВЕРТЕ ВИДАННЯ

1961

РУСАЛКА
ДНѢСТРОВАЯ.

РУСАЛКА ДНѢСТРОВАЯ.

Ruthenische Volks-Lieder.

У БУДИМЪ
Письмом Корол. Всеучилища Пензанского

1837.

**Ne z mutného oka, z ruky plné naděje
kwitne. —**

Kollar.

П Е Р Е Д С Л I В Є.

Судило нам ся послѣдним бути. Божоли другі Славяне вершкя ся дохаплюют, и естли не ўже то небавком побратают-ся с поўним, ясним сонцем; нам на долинѣ в густій стденній мрацѣ гибѣти. Мали и ми наших пѣвцѣв и наших учителів, али найшли тучи и бури, тамтѣ занѣмѣли, а народови и словесности на доўго ся здрѣмало; однакож язык и хороша душа руска була серед Славянщины, як чиста слеза дѣвоча в долони серафима. —

Зволила добра доля появити-ся и у нас зберкам народных наших пѣсень, и иншим хорошим и цѣловажним

дѣлам *); є то нам як заранє по доўгих тмавих ночох, як радость на лицѣ нещаснога, коли лутша надѣя перемічит скрізь сердце ёго; сут то здорові поўно-сильні рістки, о которых нам цѣлою душою дбати, огрѣвати, пле-кати и зрощати, док під крилом часу и добрих владнувателѣв хорошою и крѣпкою засияют величсю.

Не журися Русалочки з над Днѣстра, що-сь не прибрана, в нарядѣ який від природи и простодушного и добросердного народа твоего приймила-сь, — стаешь перед твоими сестрицями. Они добрі, видачятти, приймут тя и прикрасят. —

* Епенда на малороссійскій язык переложенная М. Котляревским; тричи вданая 1798, 1808 и 1809 в С. Петербурзѣ.

Князя Цертелева: Опыт собранія старинных малороссійских пѣсек. С. П. 1819.

Малороссійскія пѣсни, изданныя Михаилом Максимовичем. Москва 1827. тойже издаў:

Украинскія народныя пѣсни Моск. 1834.

Запорожска старина. — Харков 1833—1834. IV. части. —

Малороссійскія новѣсти изд. Основянськом в Моск. 1834.

Сказати нам дащо о правописи сей книжочки. Хочемо зачинати, проте знати нам конче, як€ тепервншому язикови истинное лице; за-для-того держалисмо-ся правила: „пиши як чуєшь, а читай як видиш.“ Из сего огляда приимлисмо сербское ѿ (вицу *wudzu*) и волоское ѿ (аў, ау *Erazm. Rotterd*, аи, еў, ев: спѣваў, *sprišav*; душев *dushev*) а с завсіда в силѣ је або ѿ употреблjenем (моe, тоje земле, *zemlē*, за-городе, *zahorodē*, *zahorodie*.) —

Поклони-ся Русалко наша низко Всечестному Сподареви Николѣ Верещинскому, що тобе звелю родитися, и всім що тя пристроїли пѣснями на-

Малороссійскія пословици — Харков 1833.

Приказки малороссійскіх изд. Гребенськом. С. Петерб.

Войцеховича малороссійский словарь помѣщекий в трудах Моск. общества любителей Россійской словесности Ча. III. 1818. — — В извѣстіях Росс. Акад. в книжцѣ 7. читаєм що Академіеу купленій словарь „Малороссійскій порученій от Академіи Господину члену оной Николаю Ивановичу Гиѣдичу, и при нем двум любителям словесности, знающим

VI

родними и Стариною; именно: Трудолюбивому Мирославови Илькевичowi, — потом Православови Каўкови, Ивану Бѣлѣньскому, Маркеллу Кульчицкому, Мѣнчакевичу — и иным; — честым най буде и слава, а в руских дѣтех най усерднѣйша подяка! — —

малороссійское нарѣчіе и согла-
сившим-ся из усердія к общей
полаѣ содѣйствовать в сем пред-
приемлемом трудаѣ а именно Гос-
подину Капнисту и Князю Церте-
леву.⁴

Пѣют також хорошо руским языком Чеславика Артемовскій, Тома Падурра, — и ииши. Про маленько мѣстца лише набилиннем о Грамматиках Павловскаго (Моск. 1818.) Лучкая (Slavo-Ruthena в Будимѣ 1830.) Левицкаго (в Перемишли 1834) — одѣлах (Wacława z Oleśka Pieśni polakie i ruskie i ludu Galicyjskiego (у Львовѣ 1833) и Лозенскаго: Ruskoje wesile (в Перемишли 1835.) —

ПѢСНѢ НАРОДНІ.

**Pjsné národnj gsan negpewněgsj základ oswěty,
žiwel wzdělanosti, podpora národnosti, štit
a ozdoba řeči.**

Kollar w ohlašenj Zpiewanek.

ПЕРЕДГОВОР.

К народним руским пѣсням.

Нарід Руский один з головних поколінь Славянських, в середині меж ними, роскладається по хлібородих окрестностях з ноза гір Бескидських за Дон. Він най ширше задержує у своїх поведінках, пѣснях, обрядах, казках, прислівіях все, що ему передвѣцькі діди спадком лишили; а коли другій племена Славян тяглими загонами лютих чужоплеменників печалені бували, и часто цитотна властъ рѣками крви теряних чиїд пересякала, коли на послѣдок схилили вязи під окови зелѣзні и лишили-ся самостоянства, Русь заступлена була Бескидами, що ся на низу ланцами

повязали, и огорнена густими и великими рѣками, що як сестрицѣ почѣпляли-ся за руки. —

Гóри як велити, рѣки як сяни *), Славянищна вколо Бѣлим-богом стерегли сѣдий передвѣк, злучали Русинів и серед нападів вражих були засѣком народа, не-чѣм ъх так часто в пѣсньох поминают и величають. — Святая Русь була селом райских птиць и дивів; ясні небеса одѣвали ю чистою опанчею, мір віддихаў любовію — Рускій народ буў великим и величаним, порозумѣў обняў природу, чтиу и до серця ю пригортаў, и буў мири гаразд и любовь взаѣмна. — Сюда належат небиличні и обрядні пѣси ъ. — Хрест на землю Руску невнесено напрасно, и хочь мѣсто храмів звелися торонкі ъ церкви, священики спѣвали службу божую бесѣдою власною народу, не горођилися, не ставилися панами, лише перед сотнями лѣт, як ще й днеська жили з мірянами мов отец з дѣтьми, були ъм другами, подѣляли смуток и радість під

*) Сяи, полоз, смок — draco. — Примѣръ: *Mater uet bogum*, словаръ староческій, из X. столѣття; издан у Празѣ; — и *Rukopis kaledworský* в судѣ Любушинім — Се слово придержало-ся у нас доси у назвѣ рѣки під Перемишлем пливучою; бо дуже викрутом (вужем) иде.

ѣх визкими стрѣхами. Не було, хтоби забераў давніє поведѣнки, и затирау́ з молоком виссані чувства; проповѣдачи витеребляючи богаіство, не перли чужоѣ души в народ. Руский народ правое свѣтловия́ в серца колокучі, а окрашаючи его поверхное лице влюбленими красотами, пе запорчяў его внутреннюю чистоти цѣло. —

Свѣт ясний всякими барвами буйно, буйно процвіваў. Доокола різні рукодѣла ставали, перемишль зрастаў широко и вступляў на вершок все зарімно обнявши; бариство великое повязало Руский народ межи собою и с чужими поколѣніями далеко и широко, нечѣм и Русь вся напоїнена була имѣніями безчисленными и неперебраними, статками. А коли Русъкій народ під верховодом Великого Князя в одно тѣло ізрѣо, гостинцѣ в ширь и вздоўж покопано, и правду з простих серць и давних поведѣнків установлено, а Руска земля честь и славу мала. В той час на ловах Бояни пускали по десѧть соколов на стадо лебедей, а з уст виливали почесну славу витязѣв хоробрих и уми поострювали мужеством, а умцѣ черкали золотими буквами пѣснѣ и чуднѣ казки; зо сотних церквів Києва блищали золотіе хрести по над облаки, а по майданах воўновались тьми хоробрих молодцѣв; Князѣ сидичи в золо-

тих стільцюх велѣли отрубляти походи далекі, а зелѣніѣ полки и осадами орали море руское *) — нечѣм в обрядових пѣснях так много згадок о князях княгинях, о боярах о єдамашках, о ковалъчиках що золото куют, и о інчих ремѣсничках, которых у великої почести мали. —

Лиш скоро стали сварніѣ князѣ крамоли ковати и Русь дробила-ся и падала а тьми торонкіѣ дивих орд набѣгали кровавими путями, и красні царини рускіѣ кіньскими орали копитами, а райскіѣ птицѣ сполосені улетѣли далеко — тай гараздиз ними. —

А коли Татари сѣрими воўками на земли рускій загиѣздили-ся, зійшла на ню недоля. Густіѣ осади трупами устелили, а рѣки кръвою ударили. Недосѣченого, невиполоненого міру бѣдні послѣдки, лишивши курлица давніх городів утѣкали в гори и засѣкали-ся у печеръох, и були в поїній неѹгодѣ, без пристановища, принушені з воўками сѣпати-ся о поживу и з бурянів варити страву. — Тут розродивши-ся сступали знова на долину, але сступали по новую недолю, бо були лукавіѣ гісно-любцѣ, которі приставши до ворогів, чу-

*) Так давѣ звало-ся море чоркое. Нестор.

женѣли , а здигши-ся з ними ковали чѣ-
пи своїм братам . — Ночами отогували
небеса луни горячих сел , а вѣтри заносили
зойк стиваного и полоненого міру ; а коли
зоря розсвѣчала день бѣлий гонили гайдуки
міран піусонних , на лань понужателѣв — із
народа побратимого , томили гірш Татар , кръ-
звавий піт обливав буйний полон , а глумлених
тяглими роботами дротяними нагайками па-
перано . Тим дѣлом Русин в наївлѣ — горе-
сти спиниу-ся и в журбѣ стау думати над
своєу недолеу ужесноу ; но таящораз ся пе-
репоїняла , потери учящали-ся , непевність
була в имъньох гірко придбаних , нещоби
и у власним житю и стільки любимоѣ ро-
дини , жінок , дочок та синів , на которых
люті остроемі нападали яструби . —

Так много ужесноѣ недолѣ відси — на
протੋв буйні привиди руской души , и крас-
на природа , зелені погаря , цвituщи щи цари-
ни гноені кістьома дѣїв , ниви золотоколосі ,
поїні божого дару — а знова горблачі-ся
могили на рідних батьках , та братъох ,
тямка мивулоѣ чести , гаразду , и великості
Руся , — конче надѣляли руский нарід ,
вязали до любоѣ отчини и поперли го в вир-
житя , поїного дѣланія , и дикої бородьби
с шадею , и овін стераючий-ся , тягло дер-
ся с кръзвавими грудьми , та исъкау при-
вериця перѣвших щастливших веремель . —

Так народ руский прославляў-ся, га раздуваў, бѣдиў-ся, бороў-ся, розбиваў тугу и надѣяў-ся, — таким конче и гадкам его и пѣсням бути. — —

В думах розцвиває лицарскими дѣлами буйність, звязана з перепоўненім внутріним призраком; они сут найчеснѣйшим образом борючих-ся и загибаючих стратенцѣв. Із Запорожя лицарських дѣл гомін зашибаў-ся високими курганами по всій Русі, а з Бескидів и всяких сторон розбѣгали-ся мстиві молодцѣ за печальнуу неволю міран. Чистий воздух и красни окресности творили мір гарний и шпаркий, ум одѣвали буйними гадками, насадили в серця сильніѣ чувства и розцвіліѣ призраки, а Русин всю що видѣў, що терпѣў и що дѣяў виливаў словами, а виливаў з поўноѣ души; — а в яким уклаў-ся состоянію в закорѣнках свого викоповання-ся з під намету горести и насилия, так строїў и свій голос и свої спѣванки, и роздѣлиў ёх як зажегнене свѣтло, в різnobарвих цвѣтах горющее; и се здигло єго ще вишче. — Мужацькіѣ думи суть по найбільшій часті биличними, и воўнюют буйною тай дикою силою. Муж закликаний падею, славою, або справою народа, лишає родину що го любила, виплекала, вилелѣяла солодкими словами, ёде на кръявавий пир, сестри му коня виводят,

съделце виносят, а родина цѣла виводит го слезими очами и журними чадками, благословлячи го, на широкі степи. — Мамка розговорує-ся с коюм, випитує-ся птиць, в сердце в копуют-ся тоски печальнівъ, чоло роз-орує жадъ, а попертого в вир недолѣ дожці дрібні полочут, густі терни росчесують, а буйні вѣтри осушують. — Зійшла блѣдая зоря; молодцѣ на ворон коньох полетѣли на чорний шлях, и навязали не одну сотню Татар — и тогди буйна радість розлягла-ся пѣснею по степах. Або огорненівъ тьмами Татар, з ростолоченими чашками в крові постелили собѣ перестільницю... Ворон кінь вѣреневъкій вбиї-ся по колѣна в землю, припаї до віжочок свого пана, а сизий жироїдний орел осії на лоб, наступаї на кучерѣ и випиваї очи. Смерть на побійцѣ була у него жениханьом, лише журба родини сумує го, тѣшит ю медівними словами, пращає стару веньку, що-ся над ним роспускає. — Гетьман пращає війско, товаришів и отечину. —

А коли вечером мѣсяць блѣдий серед звѣзд меркотючих мрѣв, дѣд сивобородий с кобзою сїї при могилѣ, глянуї по костях, що ся межи травою бѣлють, задумай и заспіваї сумную думку; або при ватрѣ обступлений молодцями прославляї досадними словами и сильнѣшчим иѣж на

могиль голосом минулів лѣта и минулих
витязъв. —

Думки (пѣси жіноцькі) провѣвают
буйною гарнотю, и зажегненими чувства-
ми, повязаними з журбою и тухою. Дѣвочѣ
чувства стелят-ся в них крещацім барвѣн-
ком, крутая рутка узеленяе тѣновів вѣнь-
цѣ страсти, дивная бородьба з невідмѣн-
ним присудом проколює-ся з них. — Обма-
на Козаків, лихая падь що милого забра-
ла, злиднищо го побили, або смерть що
го загорнула, розсерчує дѣвицю, що ся цѣлою
душею влюбила, обгортав роспукю, серце
зайшлое кръвлею ние, сама розбиває-ся о
камень, під землю западає, під воду йде.
Обманена-ли зрадливим Козаком (ледѣнем,
молодцем) заметує го жаркими клятвами,
або неудаючи-ся в тугу и роспуку, надїє-ся
прикликати го назад, скаче в городец, ко-
пає зѣля, що під бѣлим каменем росте,
чарує молодця, котрий наглум прилѣтає,
и стає-ся добродушною посмѣшкою милої,
що ся его наворотом радує. —

Козак вѣрний пускає-ся на війну ити,
мила відпустивши его, хотячи й нехотячи,
лишає-ся з журними гадками, тужна пѣсонь-
ка розлягає-ся сумними ярами — лишена
виступає на високу могилу смотрити, чей
милый не ъде, висилає сиві соколи, та чорні
ворони по вѣсти, котрі або вертають и тѣшат,

або мѣсто них сивенька зазуля сумно закує
погибель милого. Тогда она попала-ся бо-
гатому лютому нелюбови, або якому про-
дисвѣту, тогда з усихаючих грудей тосклі
викопуют-ся вздохи, душа в горованю лѣ-
тає по за гори и снит в пі́явно о милень-
ким, згадка й туга сумною пѣснею о по-
гиблим спливає. — Другий дочуїши-ся на
чужинѣ, що мила присилувана вѣчати-ся
з інчим, найчастѣйше з богачем, невертає-
ся у свійню, розбиває тугу степами по за-
Днѣпр, або присѣвші у могили загомонит
думку о щастю що сплило, а пѣсня,
що нею молодец тужит по своїй небозѣ,
не відличає-ся від думки, що ю мила спѣває
утузѣ помилим*). — Любовні ї пѣсні,
де нема провини туги провѣвают гарною
любостію, веселою буйностію, нетямливим
веселіем, и сут поскочні до танка. —

До жіноцьких пѣсень причесля-
ються всѣ обрядовії. В сих не той смуток
и горость що в думках. Пѣвцѣ ними за-

*) Межи думками, що розжареними страсть-
ми промовляют, а думами дѣланьем и бор-
бою же гущим, не льза загородити межу. Они
дивним способом хаплють и обнимают-ся без
роздуки (не включаючи тут чисто биличних)
найчастѣйше разговоруют-ся дѣвиця з ледѣ-
ньем, син з матерою и пр. а кождое свою
душею. —

XVIII

бувают зелѣное жите и проливають по ѿ
ними чувствами. Там видит-ся иначий свѣт;
на чудних крилах летит гадка в передвѣк,
любая слобідна нетямка огортає душу, в них
являє-ся Русин истинним Славяном,
не любуючим собѣ в борбѣ, лише в тихень-
ким домашним гараздѣ. На всякое веремие
года суть обряди, суть пѣсни: воскрес-
дая весна, настаюче лѣто, обжинки, ко-
нецъ всѣм роботам и інчі, — скликуют
молодих и старих всього села в по святні
мѣстця, нинѣ коло церкви, на оболовю,
також у гай, кладут огнѣ; молодцѣ гра-
ють своїм способом, а дѣвицѣ йдут тан-
ком и спѣвают пѣснѣ безконечні, бо и та-
нок безконечний. Лиш танок обрядо-
вий, и голос до пѣсень обрядових
нестройт-ся так, як танок и голос коршем-
пий. В буйній радости россишає руса кра-
савиця ясні бинди як дугу по небесах, тає
чувствами, що ся мѣсячним мрѣльом в гар-
ній бесѣдливості з єї медових проливають
усточок; а чим душа воїнюєсь, то й на ли-
ци и в танку и во всяким пометѣ тѣла явле-
ся; так напримѣр в Гаївцѣ: „Ой Да-
ничку Бѣлоданичку“ стояча серед кру-
га подружочеків дѣвица, що проспѣвуют
тose дѣв — росчѣсує косу руками, погла-
чує брови, злегонька підскажує, и вибирає
одную з круга на свое мѣстце в середину.

Пѣснѣ обрядові лишились чесним святим вѣном дѣдів передхристових; склад їх не теперѣшній, имена нечуваній незнакомі. В них встрѣчаєм много згадок о божах Славлянских, о раю, райских птицях, райским деревѣ о гаях — Самі имена: Ладканя, Купайла, Коляда (Колядки зовут також громадскими пѣснями) Гагілки, (гаввки, веснівки) Русалки (тробцкії пѣснї), Щедрівки і свѣдчят тому. — Пѣсанѣ тоті суть золотим послѣдком счастливших веремель, коли ще сама лише природа промовляла до рускої души, а він ю сильно нагортаў у своїх івѣдра. Тогда дух вививається під небеса, під сонце, місяць и зори, и братаеться з ними, прикликають їх на землю, прикрасиують ними обряди Лади, и вплівають до ладканя, — або злинувши бистрим соколом, лѣтають по за. граючим море, набирають золота на крила золотити киягиню, и приносию кудерне деревце, що ся в рай похилило и сильнецько зацвило долею будучою; квѣтка тая сияла у коровайови як місяць ясним, затиканим звѣздами — все тое являє домасъ гаразд будущий. — У ладканьох проколюється також туга, лиш не такого зарубу як в думках. Жаль за родиною, за зѣльнич-

XX

ком, за вѣнцем дѣвочим, лякаючи-ся лихого свекра, тулит надѣя счасти маючого настать за любимим. Із сего огляду передом идут спиритуальній пѣси.

Перед сотнями лѣт князь, княгиня, король, бояри увеличали рускую землю, паволоки едамашки, шоукові свити, золотокуюшчи ковалъчики и інчи ремеснички, которіе народови многочесними були, посвѣдчали о непослѣдніи славѣ дѣдів наших; — памятник тому великий стоят доси, и перестоят нас и наші дѣти у пѣсльох обрядових.

(Виймено из ширшой расправи Далибора Вагилевича.)

I. ДУМИ И ДУМКИ.

Co się stało!
Gdzie to naszych dum połowa?
Zaporożskich dziś tak mało!
A miłośna ta lubowa:
O trzech zorzach, trzech krynicach,
Siedmiu wodzach, studziewieach,
Rzekłbyś: że te dumy z laty
Przenuciwszy błogie chwile,
Przenuciwszy smutne straty
Z ludźmi głuchną gdzieś w mogile!
Bohdan Zaleski.

1.

Ой поѣхаў Романонько
До Сучави на ярмарок,
Там состротиў ёго Турок:
Ой Романе, Романоньку,
Чи маєш ты родиноньку? —
Ой маю я родиноньку
Одну сестру Оленоньку, —
Ой Романе, Романочку,

Продай сестру Оленочку,
 За коники вороніѣ,
 Та за сѣдла золотіѣ,
 За вуздела шоуковіѣ
 И за станлѣ золотіѣ —
 Дам ти коня вороного,
 На другого срѣбла много. —
 Прийшоў Роман до домочку
 Склониў на стіл головочку,
 Тай гадає си думочку:
 Чи продати Оленочку?....
 Встаў, зірваўся, пішоў з шумом,
 Тілько вихоръ за ним свиснуў,
 Дошцудариў з ясним громом —
 Роман з очий на вѣк згинуў! —
 Сестра бѣдна ся дивує,
 Певна глядит конця тому,
 Серце ѹй ся крає з жалю,
 Що Романа не ма дома.
 Ще Роман до домоньку,
 Спустиў на діл головоньку —
 Вийшла сестра Оленочки,
 Питає-ся вона єго:
 Ой братчику, Ромаичику,
 Де ти того коня узяў? —
 Минѣ Турчин подароваў,
 Даў ми коня вороного,
 Даў другого злата много —
 Ой сестричко, Оленочки,
 Та свѣтлоньки повимѣтай,

И в покою позакацай! —
 Ой братчику, Романчику,
 Таце завтра не недѣля. —
 Ой сестричко, Оленочко,
 Помий двори мостовіѣ,
 Застель столи хидровіѣ,
 Помий и миски срібніѣ,
 И лижечки золотіѣ! —
 Ой братчику, Романчику,
 Таце завтра не різдво. —
 Ой сестричко, Оленочко,
 И свѣтлоньки повимащай,
 Вікна красно повитирай! —
 Ой братчику, Романчику,
 Таце завтра не великдень. —
 Ой сестричко, Оленочко,
 Русу косу собѣ измий,
 Тай красно собѣ заплети,
 Гостей завтра сподѣвай-ся. —
 Ах, погляне вона в поле —
 Ой братчику, Романчику,
 Що то в поли за димове?
 Чи то вірли крилма бют-ся,
 Чи овчарѣ з турми гонят?
 Так сестричко, Оленочко,
 Вірли крилма землю збили,
 Порохами скопотили. —
 Ой Романе, Романоньку,
 Що то в поли за димове?
 Чи то вірли крилма бют-ся,

Чи овчаръ з турми гонят?
 Ой сестричко, Оленочко,
 Скажу тобъ правду щишу.
 Того в поли не димове;
 Нѣ то вірли крилма бют-ся
 Нѣ овчаръ з турми гонят;
 Лиш то Турки и Татари,
 А всѣ твоѣ сут бояри. —
 А Олена, як то вчула
 На слугу вѣрну крикиула;
 Ой кухарко, кухарочко,
 Дай ми ножа остренького,
 До завоя тоненького.
 Тонкий завій укроїла,
 Ніж у серце си встремила.
 Ой надбѣг брат Романонько:
 Ой сестричко Оленочко,
 Що-ж ти собѣ изробила!
 На що-ж ти ся тай пробила?
 Вона єму відповѣла:
 Лучше тутки погибати,
 Ниж з Турками пробувати. —
 Приїжають Турків много
 До Романа на подвіре:
 Отвори нам Романоньку,
 Єдем до тя у гостину;
 Чи дасиш нам Романоньку,
 Твою сестру Оленоньку? —
 Ой невийшої Романонько,
 Вийшла тилько кухаронька:

Ой де той ваш Романонько?
 Питають-ся Турки ёѣ. —
 Ой поѣхаў Романонько,
 Тай до лѣса по дрѣвонька. —
 А деж tota его сестра,
 Его сестра Оленочка?
 Днесь завій собѣ кроѣла
 Ніж у серце си uestромила. —
 Вѣтгли Турки до свѣтлоньки
 Видят тѣло Оленоньки.
 Взяли Турки Оленочку
 Витягнули на повіре,
 Тай взяли до неї стрѣляти;
 А потім в штуки рубати,
 Що аж калинові луги
 З великоѣ дуже туги,
 Зачали-ся розлѣгати. —

2

Чому кури не пѣєте,
 Чому люде не чуєте? —
 Турки село зрабовали,
 Громадами людай гнали. —
 Ой вийду я на могилу
 Подивлю-ся у долину;
 Ёдуть Турки з Татарами,
 И людьми ся подѣляют. —
 Припала-ся зятю теща,

Він сам єде на конинѣ,
 Тещу веде по териниѣ,
 Слѣди кровця заливає,
 Чорний ворон залѣтає,
 Totу кровцю ізпиває. —
 Ой привѣт ю до домононьку:
 Вийди, вийди Туркинонько,
 Привѣтєм ти кухарононьку;
 Привѣтєм ти невільницю,
 Від Галича робітницю. —
 А вона є тай завела,
 Три роботи загадала:
 Оченьками стадо пасти,
 Рученьками кужѣль прясти
 А ногами колисати. —
 Вона дитя колисала
 И дитинѣ приспѣвала:
 Люлю, люлю Татарчатко!
 А по дочцѣ та внучатко!
 Бодай стадо виздихало,
 Бодай кужѣль попелѣла,
 Бодай дитя скаменѣло! —
 Учуї того вѣрний слуга:
 Чи ви чули паненононько?
 Як вам кляла кухарононька:
 Бодай стадо виздихало,
 Бодай кужѣль попелѣла,
 Бодай дитя скаменѣло! —
 Вбѣгла хутко Туркинонька,
 Бѣгла боса без пояса,

Та вдарила по личеньку
 Свою рідну мат'ноньку! —
 Доню моя прелюбезна!
 Не тілько-м тя годовала,
 По личеньку-м тя не била. —
 Мамко-ж моя старенькая,
 Почеком жесь мя изпізнала? —
 Як тя баба в куївль клала,
 На груди ти іскра пала,
 И потому-м тя пізнала, —
 Мати моя, мила мати!
 Скидай з себе ті є лати
 Возьми дорогі є шати
 Будеш з нами пановати. —
 Лѣпші мо є ўбогі лати
 Ниж дорогі тво є шати. —
 Мамко-ж моя старенькая,
 Чи будеш тут пановати,
 Чи поїдеш в рідні краї?
 Я волю б ёдовати,
 Ниж с тобою пановати. —
 Слуги-ж мо є тай вірні є,
 Пряжѣт кон є вороні є,
 Везѣт мамку в є є краї. —

3.

Гей по під гай зелененькій
 Ходит Добуш молоденъкій,

На ноженьку налѣгає,
 Топірцем се підперає —
 Тай на хлопцѣ покликає:
 Ой ви хлопцѣ, ви молодцѣ,
 Та сходѣт-ся разом д купцѣ,
 Бѣгом хлопцѣ, рада бѣгом,
 Западают стежки снѣгом —
 Уставайте всѣ раненько,
 Уберайте-се борзенько,
 У постоли скірніѣ
 И волоки шоуковіѣ;
 Щоби Кутя не минути,
 До Косова повернути. —
 Ходѣт хлопцѣ тай за мною,
 Тай у гору и скалою,
 Во підемо та до Звінки
 До Стефанової жінки.
 Ой! Добушу, ти пане наш,
 Там пригода буде на нас.
 Во куда ми лиш бували
 А ми зради невидали. —
 Тепер зрада тай над нами
 Молодими козаками. —
 Но на мене уважайте
 По дѣл кулѣ набивайте.
 Станьте хлопцѣ під ворота,
 А я піду під віконце:
 Чи спиш моє любе серце?
 Чи спиш серце, та чи чуєш,
 Чи Добуша зан чуєш?

Чи спиш серце, та чи чуеш,
 Ой чи сама ти иочуеш? —
 Ой я не спю, та все чую,
 Розбійника не знаюю —
 Ой я не спю но все чую
 Бо вечереньку готову. —
 Лиш нема Стефана дома
 Ще вечера не готова
 Буде вона дуже пильна
 И всѣм людем буде дивна. —
 Чи се кажеш добувати,
 Чи будеш сама отвирати?
 Не кажу се добувати,
 И не піду отвирати. —
 Пусти суко враз до хати,
 Щоб дверий не виваляти. —
 В мене дверѣ тисовіѣ,
 В мене замки стальовіѣ —
 Не поможут замки твої,
 Як підложу плечѣ свої. —
 Взяу се Добуш добувати,
 Взяли замки відлѣтати —
 Скоро Добуш дверѣ ўхилиу,
 Зараз Стефан в серце стрѣлиу,
 В праве плече, в саме ссрде,
 Добушови кровце тече. —
 Ой ти гицлю ти Звінчуку,
 То тись мя зѣў через суку;
 Треба було не гуляти.
 Суцѣ правду не казати;

Ой бо в сукі тілки вѣри
 Як на бистрѣ водѣ пѣни. —
 Ще ветаў Добуш, вийшоў с хати:
 Треба хлонцѣ утѣкати!
 Приближѣт-се брижче д менѣ
 Ой якже теженько менѣ!
 Ти Иване Салагірскій,
 Бери мене по ледѣньски,
 Возьмѣт мене на топори,
 Занесѣт міс в синѣ гори,
 В синѣ гори занесѣт мне,
 На бѣл камѣнь положѣт міс,
 В чорнѣй горѣ положѣте
 А сами се розіайдѣте,
 Срѣбло, золото забирایте,
 А сами се розхацайте —
 И топірцѣ занехайте
 И крови не проливайте;
 Людка кровце не водице,
 Проливати не годит-се!
 Ой Добушу, ты пане наш,
 Велика пригода на нас.
 Деж ми будем зімовати?
 Пішли бы ми в Угерщину,
 В далекую Україну,
 Но и там зле зробили
 И там ми си пришкодили;
 Бо хотѣли Цара вбити,
 А Царицю з собоў взети. —
 Впали Ляхи, всѣх забрали,

Руки назад повезали ,
 До коний поприпинали :
 Ой Добушу , ти пане наш ,
 Велика пригода на нас !
 Де-ж ми будем зимовати .
 Тото лѣто лѣтовати ? —
 Ой в Чернѣвцьох на риночку ,
 В тяжких дібах , в зелѣзочку ;
 Там будете иочовати ,
 Там будете днѣ дньовати ,
 Там будете иочовати ,
 Будут птицѣ тѣло рвати . —

4.

В славнім мѣстѣ городѣ там була вдова ,
 Вдова Коновчиха красна , молода ;
 Мала вона сина одного Бвася ,
 Тай той ся син на війну наперає :
 Гей , гей мати-ж моя , рідненькая мати !
 Пусті мене с Козаками погуляти ,
 Щоби отцевскую славу не ўтирати !
 Мати го не пускає тай розрацає :
 Ой , сину мій сину , сину Бвасю !
 Чи ти , мій синоньку не маєш де бути ?
 Чи ти , мій синоньку не маєш що пити ?
 Чи ти , мій синоньку не маєш що ъсти ? —
 Гей , гей , матиж моя , рідненькая мати !
 Таки пїду с козаками погуляти ,

Щоби отцевську славу не ўтирати! —
 Пійшла мати до церкви Богу ся молити,
 А він зачеў отцевської зброї смотрити,
 Знайшовши зачеў полою видтерати,
 И чи скорѣй собѣ на герц поспѣшати. — — —
 Дали сусѣди мамѣ до церкви знати,
 Покинула вона тай служби слухати;
 Сама побѣгла свого сина доганяти:
 Ей сину, мій сину верни-ся до дому!
 Ой! не верну-ся я моя мила мати,
 Таки пійду с Козаками погуляти,
 Щоби отцевську славу не ўтирати! —
 Мати ся вернула: Бодай же тя сину,
 Бодай тя сину, три недолѣ спіткало:
 Одна недоля, щоб тя пани не любили,
 Та-й до свого Куриня та-й не приймили;
 Друга недоля, би яскі мечи порубали
 Трета недоля, щоб тя кулѣ пострѣляли! —
 Як приїхаў Коновченко до обозу —
 Там з ним ся всѣ Пани зачесли витати,
 Его пани дуже собѣ полюбили,
 И до Куриня свого его приймили. —
 З самим Царом сї́у снѣдати, обѣдати. —
 Его пани непускают-а він ся наперає:
 Ой, пани мої, пани вельможні! —
 Піду я на герц с Козаками погуляти,
 Щоби отцевську славу не ўтирати!
 Ей! Коновченку не-йди на герц с Козаками,
 Во як зобачиш с Турхів кров, то на кони
 зімлѣш,

То на кони зімлєш и до дому не приїдеш.—
 Ой , таки я пійду с Козаками погуляти ,
 Щоби отцевскую славу не ӯтирати ! —
 Ой рано , ранесенько и коника съдлає ,
 И коника съдлає , и на Бога не згадає ,
 И на Бога незгадає и на війну ся наперає .
 Ой виѣхаў с Козаками — и Козаки ся розсту-
 пают —

И Козаки ся розступают , и єму Біг допомагає ,
 Ему Біг допомагає , а він Турків рубає . —
 Ой у вечір приїздит він до домоньку :
 Ой чи ӯ ти вечереньку ? Его Царь ся питает .
 Ой наш Цару , я то тепер рицирства дістаў ,
 Во я всѣм перед вѣу , жадного ся не стра-
 хаў ! —

Ой рано , ранесенько и горбукі ся напиває ,
 И ёсти ся доправує , и на війну ся зberає —
 Ой , сину Коновченську треба ся вперед умити ,
 И Богу ся помолити , вітак на війну ити . —
 Ей , наш Цару ! коли я ся вчера Богу не молиў ,
 И лиця-м не миў — а я тілько Турків порубаў
 Ей сину Бвасю ! треба ся сину перед умити ,
 И Богу ся помолити и горбукі ся не напи-
 вати ;

Во ти горбукі ся напьешь , сон головку по-
 хилит ,
 И зобачут тя Турки — то вони тя пору-
 бают . —
 Ей , наш Цару ! я ӯх ся не страхую ,

Най ся они мене страхают, як я вийду на
герц погуляти. —

Гей! поїхаў на війноньку — сон головку
похилає —

Коникови ся по грав' постеляє. —

Ей! взрѣли немовільне Турки, прибѣгли,
его порубали. —

Слава тобѣ Боже! що ми его дістали,
Тото він нас много людий збавиў! —

А він тогди собѣ припімнуў:

Тото мене моїй мати слова споткали,

Гей, гей милий Боже! того я єй не слухаў! —
Та не кажѣт моїй мамѣ, що я так марне

загинуў

Але кажѣт моїй мамѣ, що три барв'я на
рік бере,

На веснѣ зеленую, в осени чорненськую, а
в зимѣ бѣленськую.

Ой йдуть Козаки з війни — вийшла стара
мати.

Свого сина виглядати,

Ей почела-ся питати:

Всѣ пани з війни їдуть,

Мого сина тілько коника ведут? —

Вона тому не звѣрила —

Ой! вийшла вона на могилу,

Подивит-ся у долину,

Всѣ пани з війни їдуть,

Ей сина барву несуть. —

Вона тому не вѣрила

Іще ся запитала:
 Чи далеко мій син іде? —
 То він дуже ба-й заслабаў
 Що він свого коня не въїх,
 Що він свою барву не нѣс? —
 Ой, вийшла вона на могилу,
 Подивит-ся у долину,
 Всѣ панни з війни ъдуть,
 Ей сина голов несуть,
 Та-й єй показали: —
 Ой, вдово Коновчихо
 Нема твого сина Бвася!
 Турки єго порубали,
 И на смерть пострѣляли! —

5.

Гонят мамко на сторожу,
 Під чорний лѣс на могилу,
 Видит ми ся моя мамко,
 Що въдаў я там загину? —
 Відпераї-ся мій синоньку
 Що тя болит головошька. —

Гонят мамко на сторожу,
 Під Чорний лѣс на могилу,
 Видит ми ся моя мамко,
 Що либонь я там загину? —
 Відпераї-ся мій синоньку
 Що коника та-й не маєшь. —

Коня дали осѣдлали,
На сторожу виправили...
Їду милю, їду другу,
Їду нічку, одну, другу —
Мій коничок ослабає,
Сон головку похиляє.

Я присили ѿ кониченька
Во дубонька зеленого,
Сам приклони ѿ головоньку
На маленьку годиноньку —
Ой я засну ѿт мої мамко!

Ой прибѣгли Татароњки,
Аркан втяли — коня взяли,
Дѣвцѣ бранцѣ даровали.
Ой, устаю ранесенько,
Нема-ж моего ворон коня! —

* * *

Ой вийду я на могилу,
Подивлю-ся у долину:
Їдуть Ляхи на три шляхи,
А Козаки на чотири,
Щоб єм конї приночили,
А Татари на всьо поле; —
Меже ними дѣвка бранка
Сидит собѣ на конику,
На вдовиним бо-й синоњка,

Русу косу розчесує,
 Дрібнє листє пописує,
 Там у воду пометує:
 Плинь-же, плинь-же дрібнє листє,
 До моего тата в гостѣ,
 Нехай тато не сумує,
 Най ми посаг не готовує;
 Ой вже-ж бо я посаг мала
 Під явором зеленеицким,
 Тай с Турчином молоденським,
 Ис Турчином Арабином
 Та-й з нещирим Татарином.

Ой вийду я на могилу,
 Подивлю-ся у долину:
 Долів, долів, долинами
 Єдуть Турки с Татарами,
 Межи ними віз кований,
 А в тім возѣ Михай лежить
 Порубаний, пострѣляний...
 Капле кровця у кирницю,
 З кирниченьки рѣчка тече,
 А над рѣчкою ворон краче —
 Михаєва мати плаче; —
 Не плач мати, не журися!
 Не дуже мя порубано,
 Не дуже мя пострѣляно,
 Головоюка на четверо

А серденько на шестеро,
 А рученьки на штученьки
 А віжечки на гешечки,
 Бѣле тѣло-як мак мѣло! — —

6.

Ой Морозе! Морозине, преславний Козаче,
 Гей, за тобою цѣла Литва й Україна плаче;
 Не так тая Україна як тоє гердо-війско. —
 Гей, плаче, плаче Морозина йдучи рано на
 мѣсто.

Над-ѣхали Козаченьки, запитали-ся єѢ:
 Чого плачешь Морозино йдучи рано на
 мѣсто?

Ой, не плач Морозино, ой, не плач не
 жури-ся,
 Гей сѣдай з нами Козаками меду, вина на-
 пеш-ся.

Чогось менѣ, мої братя, мед, вино не
 пет-ся!..

Гей, за царскими воротами Гердовійско з
 Шведом бѣт-ся.

А з за гори високої гердовійско виступає —
 Гей, наперед Морозин сивим конем вигра-
 ває. —

Ой, під гору кам'янную покопані шанцѣ;

Ой злапали Морозина, та в недѣленьку в
ранцѣ. —

Ой, злапали Морозина, назад руки звязали,
Гей! назад руки звязали-до судара віддали.—
Посадили Морозина на тисові є стільцѣ,
Гей, зняли, зняли з Морозина с чересом чер-
в'янцѣ.

Посадили Морозина та на жоўтім п'єсочку,
Гей! зняли, зняли з Морозина шоуковую
сорочку!

Посадили Морозина на високій могилѣ.
Гей! поглядай-ся Морозине по всѣй свої
Українѣ! —

Україна! — — милив Боже, як теє Гер-
довійсько!

Прощай-же ми стара нене и ты любая прічко!

7.

Ой поѣхаў Євасенько
Сѣм лѣт на війну,
Ой відѣхаў Гаїзунењку
На матінку рідну. —
Казаў є є годувати
Пшеничним хлібом;
А вона є є годувала
Лютим ящуром. —
Казаў є є напувати
Солодким медом;

А вона ё напувала
 Гірьким поливом. —
 Казаў ё стелитоньки
 Бѣлі перини;
 А вона ё стелила
 Колющі тернини. —
 А з вечера Ганзуненъка
 Цѣну помила,
 А в піўночи Ганзуненъка
 Сина повила,
 На розсвѣт ё Ганзуненъка
 Духи спустила,
 До обѣду Ганзуненъзъ
 Гай зазвонили,
 До полудня Ганзуненъцъ
 Труиву зробили,
 До вечера Ганзуненъку
 В яму зложили. — —
 Ой приѣхаў ёвасенько
 Сѣм лѣт из війни,
 Ой запукаў ой застукаў
 У новѣ ворота:
 Вийди, вийди Ганзуненъко
 Сама молода!
 Ой не вийшла Ганзуненъка
 Ино его свѣсть,
 Уповѣла ёвасеви
 Недобрую вѣсть. —
 Не ёхаў вже ёвасенько
 На матусин двір,

Ой поѣхаў Євасенько
 На Ганусин гріб.
 Ой поставиў кониченька
 Та у головоньках
 А шабельку ясненькую
 Та у ноженьках
 А сам припаў молоденькій
 Просто серденька:
 Промовъ, промовъ, Ганусенько
 Хоть едине слівце!
 Чи кажеш ми женитоньки?
 Чи кажеш ми тужитоньки?
 Гей! гей, Ганусю моя!
 Не кажу ти женитоньки,
 Не кажу ти тужитоньки
 Гей, гей Євасеньку мій!
 Возьми собѣ жоўтог' пѣсочку,
 Посѣй го в моєм зѣльвочку,
 Гей, гей Євасеньку мій!
 Як той пѣсочек буде сходити,
 Тодѣ ся будеш Євасю женити,
 Гей! гей Євасеньку мій! —

8.

Брат из сестрою по риночку ходит,
 По риночку ходит, до сестри говорит:
 Сестро-ж моя! пора тобѣ за-муж. —

Не дай мене брате за селянина,
 Видай мене брате за мѣщанина;
 Бо у мѣщанина щаслива година,
 Бо у мѣщанина новая деревня,
 Новая деревня, великая сеймия,
 По новій деревнѣ люблю похоџати,
 Звеликою сеймнею люблю розмовляти....
 Задуднѣла земля на новім помостѣ —
 Приїзџає брат до сестри в гостѣ:
 Помагай-біг сестро! чи дуже здоровава? —
 Не питай-ся брате, чи дуже здоровава,
 Запитай-ся брате, яка моя доля? —
 Нагайка друтинка з плечнї не звѣсала
 Шоўкова хусточка від слозів зітлѣла,
 Тѣло ж мое бѣлењкоє крівлю обкипѣло. —
 Ото тобѣ сестро новая деревня,
 Новая деревня великая сеймия;
 По новій деревнї любиш похоџати,
 З великою сеймнею любиш розмовляти. —

9.

Ой в зеленім городочку
 Два яворонъки гнут-ся;
 На дѣвонцѣ молоденькій
 Два ледѣники бют-ся. —
 Вдовин син говорит гарно:
 Та ўже погодѣмо!

Не так то ми побратиме
Тот побоєц стріймо ,
Ено вийдємо собѣ
На долину рівну
Та один одному
Право в серденько мърмо. —
Попович стрѣлий —
Долину перемърий ,
Вдовин син стрѣлий
Право в серденько вцѣлий :
Ой, тотож тобѣ побратиме
Молодая дѣвка ,
В твоѣм серци срѣбная стрѣлка !
Возьми ти собѣ молодую дѣвку ,
Та вийми з серця срѣбную стрѣлку . —
Тяжко каменеви верх води плисти ,
Ще тяжче з серця стрѣлку винимати . —
Вдовиному сину на вѣсѣлю скачут ,
А поповичеви у головках плачут ;
Вдовиного сина та до шлюбу ведут ,
А поповича під мораву везут ;
Вдовин син буде та на свѣтѣ жити ,
А попович під моравою гнити . —

10.

Ой, цѣлый день Кременюшка аиѣ ѣу, аиѣ
пий,
Ой, цѣлый день Кременюшка у тузъходиу,

Ой, своє неньки, мамки по за столи садиу,
Ой, а своє сукнѣ дорогі в скринѣ ховау,
Ой, а своє вина, пива позаточувау,
Ой, а своє ворон кѣнѣ та на стайнѣ ставиу.
Ой, поїхау Кременюшка та за три войнѣ,
Ой, а єго неньки, мамки зависливѣ були,
Ой, писали дрібні листи до него слали:
Ой, вже-ж твоє неньки, мамки порозганині,
Ой, вже-ж твоє сукнѣ дорогі посхорувані,
Ой, вже-ж твоє вина, пива повитачувані,
Ой, вже-ж твоє ворон конѣ та поз-ѣжувані,
Ой, приїхау Кременюшка ой из трьох
войнів,

Ой заігукаў, та застукаў у нові ворота:
Вийди, вийди, Катеринъо сама молода!
Вийшла, вийшла Катерина відчиняти ворота,
А він ёсь стяў головоньку из плеча....
Ой, прийшоў-же Кременюшка до новой
стасенки,

Ой, вже-ж єго ворон конѣ позастоювані,
Ой, пішоу-же Кременюшка до своїй пив-
ницѣ

Ой, вже ж ёго вина, пива позацвѣтоваи,
Ой, пішоў-же Кременюшка ой до свой
скринѣ

Ой, вже-ж бо єго сукнѣ дорогі та позле-
жовані,
Ой, пішоу-же Кременюшка до новой свѣ-
тлицѣ,
Ой, вже-ж єго пеньки, мамки позасицувані —

А старая єго мати на кръсілку сидит ,
 Маленькое воробятко на руках держит :
 Теперь-же я моя мати, щоб Бога ся не бояу,
 Теперь-би я тобѣ мати до порога главу
 стяу. *)

11.

Коли Турки войовали ,
 Бѣлу челядь заберали ,
 И в нашоѣ попадоньки
 Взяли они три дѣвоньки.
 Едну взяли по пре-конѣ ,
 По пре-конѣ на ременѣ ,
 Другу взяли по пре-возѣ ,
 По пре-возѣ на мотузѣ ,
 Трету взяли в чорні мажѣ . —
 Що ю взяли по пре-конѣ ,
 По пре-конѣ на ременѣ ,
 Тота плаче: Ой Боже-ж мій !
 Косо моя жоўтенькая !
 Не мати тя росчѣсує ,
 Візник бичем розтрѣпue !
 Що ю взяли по пре-возѣ ,
 По пре-возѣ на мотузѣ ,

*) Примѣръ: Пѣсни Малороссійскія изд. Мак-
 симовичем кн. I. „Злая мать.“

Тота плаче tota кричит:
 Ой Боже-ж мій! ніжки мої!
 Ніжки мої бълецькі!
 Не мати вас умиває,
 Несок пальцѣ роз-бъдає,
 Кровця пуки заливає!
 Що ю взяли в чорні мажѣ,
 Тота плаче, tota кричит:
 Ой, Боже-ж мій, очка мої!
 Очка мої чорненські,
 Тілько орсук проходили,
 А бълій свѣт невидѣли!

12.

А в недѣлоньку рано стала нам ся новина;
 Підмовила Ганзуненська богацького сина:
 Покинь-же ти богатство а я покину дѣти,
 Ой ходѣмо ми на Україноньку мешканень-
 ка глядѣти!..

Ой пійшоў йвась, пійшоў с плугом поле
 орати

Взяла-ся его Ганзуненська из дому виберати.
 Ой оре йвась, оре сивими волами —
 Не видати Ганзуненськи ис чорними бровами,
 Ой, оре йвась, оре, та-й стаў спочивати —
 Ой, десь моїй Ганзуненськи из дому не ви-
 дати! —

Ой, съї́ Ѹвась на коня, ой пої́хаў до дому:
Аи є палено, аи є варено, бо лебонъ нема
кому?

Прийшоў Ѹвась до хати, взяу́-ся дѣтий пи-
тати:

Ой, дѣти-ж моѣ дрібнесьенькі! де ся зам
дѣла мати? —

Ой пійшла наша мати а в чай по корови,
А нам тілько йно повѣла: будьте дѣти
здорові! —

Ой пійшлаж наша мати а в гай по теляти,
А нам тілько йно вповѣла: ой не вашая,
дѣти, мати!

Ой, бодай тіѣ лози, та спалили морози!

Ой, бодай тебе, ой Ганзуненъко побили
моѣ слози!

Ой взяу́ Ѹвась дитину - та поглянуу́ в ква-
тиру;

Верни-ся, верни Ганзуню сердце та ӯважай
на дитину! —

13.

Вийду я, вийду в садок вишкевий, стану
си задумаю,

Биломлю си з рожѣ квѣтку пущу по ду-
наю:

Ой, плини, плини рожова квѣтко по тім
тихим дунаю,

Ой; плини, плини рожова квѣтко де я братенька маю! —
 Ой плила, плила из рожѣ квѣтка, и стала спочивати,
 Вийшоў брат з хати, вийшоў брат з хати зимної води брати:
 Ой ци-ж ти сестро, ци-ж ти небого сѣмлѣт хоровала,
 Що з рожѣ квѣтка, що з рожѣ квѣтка в тім дунаю зівяла? —
 Не хоровалам я мій братеньку анѣ дня, нѣ годинки,
 Тільком сѣ в пала в Катівські руки негідному сину.
 Чом-есь не прийшоў анѣ приїхаў як я лист писала,
 Ци-сь коня не маў ци-сь дороги не знаю, ци мати не казала? —
 Ой, коня-ж я маў и дорогу знаю, и мати ми казала,
 Молодша сестра, бодай не зросла! з сѣдлом коня сковала. —

14.

Ой, є в поля два дуби
 Схилили-ся до купи,
 Межи тими дубами

Там вербонька стояла ,
 Під вербою свѣтлонька ,
 В тій свѣтлонцѣ дѣвонька
 По свѣтлонцѣ ходила ,
 Косу росу чесала ,
 Косу росу чесала
 На молодцѣ моргала . —
 А ви хлопцѣ молодцѣ
 Скажѣт моїй дѣвоньцѣ ,
 Най она мя не любит ,
 Най собѣ лѣт не губит ,
 Я є хлопець войсковий ,
 Брати-м ъ не готовий . —
 Як дѣвчина то вчула ,
 До городця скочила ,
 Накопала корѣння
 С під бѣлого каменя ,
 Мочила го в молоцѣ ,
 Чаровала молодц'є .
 Стала корѣнь варити ,
 Взяў-ся милий журити .
 Ой ще корѣнь не вкипѣў ,
 А вже милий прилетѣў . —
 Що-ж тя милий принесло ,
 Ой ци човен , ци весло ? —
 Принесла тя дѣвчина ,
 Шо з чорними очима . —
 Якже милий то буде ,
 Хто-ж тя до дом поведе ? —

Заведе мя дѣвчина
Шо з чорними очима. —

15.

Ой, там при долинѣ, ой, там при потоцѣ
Плют мед горѣўку Козаки молодцѣ;
Межи ними Гетьман склониў головоньку,
Склониў головоньку коню на гривоньку: —
Братя-ж мой, братя! чого-сь ми тяженъко!
Чого-сь ми тяженъко на мое серденько!
Либонь-бо я забиў свого близенького,
Свого близенького брата рідненького.
Не дивуйте братя, що я брата забиў;
За димом не видно, за стрѣльбоў иевчує. —
Витачайте, братя! вози кованіѣ,
Виводѣте братя, конѣ вороніѣ,
Запрягайте в шляї шлиї ремянії;
Вивеземо брата межи три дорозѣ,
Межи три дорозѣ на биті гостицѣ,
Викоплемо ему глибоку долину,
Висиплемо на нѣм високу могилу,
Посадимо на нѣм троїкоє зѣля:
Першое зѣленъко пахнущий васильок,
Другое зѣленъко крещачий барвінок,
Третое зѣленъко рутка дрібнесенька. —
Будут дѣвки приходати тес зѣля рвати,
Будут моего брата, брата споминати:

Ой, не той-то тут лежит, що панщину
робит,
Ино той тут лежит, що у війску служит! —

16.

Ой, в садочку зеленім зазуля ковала,
По під садочок здавна стежочка бувала;
Ой, зайшла-же туди пишная молодиця,
Тоненька, висока, румяненького лиця;
Ой пішла-ж она горою, не долиною,
Та найшла она роженьку из калиною,
Узяла она тую калиноньку ъсти,
Заносят-же єї від матъночки вѣсти;
Узяла она та роженьку пригинати,
Взялиж-бо єю дрібні сльози обмивати.
Ой вилетѣли двѣ пташки з густого гѣля,
Винесли-си они по двѣ квѣточки зѣля.
Ой, квѣти-ж моѣ, квѣти моѣ, квѣти!
Де-же я вас маю перед соненком дѣти? —
Ой, поклади нас в свѣтлоньцѣ та на по-
лицѣ,
Та підливай ъх медом и пивом в скляницѣ. —
Нѣж малаби я ним зѣленько підливати,
Волѣлаби я ним маменьку на повати;
Бо тес зѣля зівяне а ще крашче б҃уде,
Матънонька умре, а ўже друга не буде,

Хоть она буде, то ўже буде студененька,
Не пристане она до моего серденька! —

17.

Уже Євасенькови в намастиренъку звонят,
Ой уже и на нас сусѣди говорят.
Встала поповичка в печи затопила,
Свого синонька Андруся не будила. —
Прийшла поповичка Андруся будити,
Не могла через кровцю переступити.
Скоро поповичка на ту кров ступила,
Зараз она и па порозѣ умлѣла. —
Ой, взяли слуги за попоњком кликати:
Ой, иди попоњку поповичку підняти! —
Не йшоў попоњко поповичку підняти,
Но сїї на коника Теклѣ здоганити.
Догонили Теклю на тисовім мостѣ:
Вертай, вертай Текльо до свекрохи в гостѣ!
Переплила Текля як бѣлое гуся; —
Десь подѣла Текльо попового Андруся?
Перевели Теклю без Пожарске поле, —
Теклина матенька йдучи у млѣває,
Теклині слѣдоњки кровця заливає.
А Теклин батенько у намастиръ входит,
Пана Забійського на таляри просут:
Рач пане Забійській сто талярів взяти,
Тилько ми не руч Теклѣ головки стяти. —

Я не рачу сто Талярів взяти,
 Я не ручу Теклѣ головки стяти,
 Тилько ручу Теклю живцем закопати.
 Привели Теклю над Андрусеву ямку:
 Я Андруся не любила з Андрусем не ляжу.
 Привели Теклю над Євасеву ямку:
 Я Євася полюбила, и з Євасем ляжу.

18

Ой, вилетѣў сокіл та з лѣса на поле,
 Ой, сѣў собѣ сокіл на високій горѣ,
 А з гори політѣў на високу сосну,
 Вѣтер повѣває, сосна ся хиляє:
 Не хиляй-ся сосно бо-й так менѣ тоскно!
 Ой вдарила стрѣлка з високого неба,
 Кого-ж она ўбила? — Вдовиного сина! —
 Не-ма кому дати до матеньки знати,
 Щоби прийшла мати сина пховати. —
 Ой, надлестѣли три зазуленьки,
 Всѣ три просивеньки, та всѣ три смутненъкі.
 Ой одна упала по конец головки —
 А друга упала по конец ніжочок —
 А трета упала по конец серденька —
 По конец головки-то мати старенька,
 По конец ніжочок — сестричка рідненъка,
 По конец серденька-то его миленъка.
 Де матенька плаче, кровавая рѣчка,

Де плаче сестричка , слізная кирничка ,
 Де плаче миленька , сухая стеженька .
 Бо матенька плаче , від року до року ,
 А сестричка плаче , лиш си нагадає
 А миленька плаче , іншу гадку має ,
 Іншу гадку має , о іншім гадає , —

19.

Насунула хмара с Підгіря ,
 Надлетів сокіл с Поділя ,
 Козак ся питаў сокола :
 Чи не буваў ти в далекім краю ?
 Чи не чуваў ти о якій новині ?
 Чи не тужит дівчина по мені ? —
 Ой тужит , тужит , на ліжку лежит ,
 Правоу ся ручкоу за серце держит . —
 Прилетів сокіл , та-ї промовляє :
 Радуй-ся дівчино , гість до тебе йде !
 А дівчина ся урадовала ,
 Своїй челядоньці світліце дала :
 Світи челядонько як в день так в ночі ,
 Най я ся надивлю милому в очі ,
 Ой , чи не змарнів з Уманя вдучи ...
 Ой , змарнів-єм , змарнів , дівчино змарнів ,
 То все через тебе щом тя невидів ! —

20.

Ой дуброво, дубровонько!
 Та доброго пана маєшъ,
 Що ся в однім року
 Трома барви приодѣваєшъ; —
 Одна барва зелененька,
 Всему свѣту миленька.
 Друга барва жоўтенька,
 Всему свѣту сумненька.
 Третя барва бѣленька,
 Всему свѣту студененька.

ЛЕЛЬЯЛЬНА ПЪСОНЬКА.

Ой, ходит Сон
 Коло вікон,
 А Дрѣмота
 Коло плота;
 Питає-ся
 Сон Дрѣмоти:
 Де будемо
 Ночувати? —
 Де хатонька
 Тепленькая,
 Де дитинонька
 Маленькая. —

ІІ. ОБРЯДОВІ ПѢСНІ.

А. КОЛЯДКИ.

(Від Калушъ зібраў Д. Вагилевичъ.)

1.

Ой! у садоньку павоньки ходят,
Павоньки ходят, пъренъко роят.
Ходит за ними жрасна дѣвонька,
Пъренъко збират в рукавець кладе,
З рукавце бере на столик кладе,
З столика бере вѣночок плете,
Все примѣрє на головоньку;
Диви-се ненько, чи оздібненько? —
Пійшла дѣвчина рано по воду.
Та сходили-се буйні вѣтрове,
Буйні вѣтрове, шайні дожцове,
Шайнули вѣнком під крутій берег,
Під крутій берег в глубокій дунай.
Плине вѣночок крайом Дунайом
А вна за нею все берегою,
Та издибає три рибареве,
Три рибареве панскі є слуги:

Май-біг, помай-біг три рибареве,
 Три рибареве, панскі є слуги!
 Ци не стрѣчали, ци не спіймали
 Павляний вѣнок чистий бервѣнок? —
 Ой ми стрѣчали тай ми спіймали,
 Та що нам буде за переемец? —
 Одному буде золотий перстень,
 Другому буде хустка від боку
 Третому буде сама молода
 Сама молода та як ягода. —

2.

А з гори, з долу вѣтер повѣваў
 Дунай висихаў, зѣльом заростаў,
 Зѣльом трепѣтьом вшеляким цвѣтом —
 Дивное звѣре спасає зѣле,
 Спасає зѣле сивий оленець,
 На тім оленци пядесять ріжків
 Пядесять ріжків, єдин тарелець,
 На тім тарелци золотий стільчик
 На тім стільчику чемний молодець
 На гусли грає, красно спѣває. —
 Надійшоў д нему батенько єго:
 Ти сину сидишь, а нич не видишь,
 Турки, Татари Підгірja взяли,
 Полон забрали долїв пігнали.
 Сѣдлай ми тату коњя бистрого,

Злагодъ ми тату меча острого;
 Най я поѣду Турки догоню,
 Моє Підгір'я назад обороню,
 Назад оберну красче осаць,
 Ой як догониу та-й ъх розрониу,
 Свое Підгір'я назад обернуу,
 Назад обернуу красче осадиу. —
 Ой, осадиу він три села людьми:
 Ой, та єдно село старими людьми
 А друге село парубочками
 А третє село дѣвчиноньками;
 Старі юди усѣм судили,
 А парубочки в війську служили
 А дѣвчиноньки шитольки шили.

3.

Та вжеж до тебе в рік Біг приходит,
 В рік Біг приходит три товаришъ.
 Первий товариш ясне соињько,
 Другий товариш та бѣлий мѣсець,
 Третий товариш та дробен дожик. —
 А що-ж нам рече первый товариш?
 Первий товариш ясне соињько:
 „Ой як я зїду разом з зореми,
 Та врадує-се весь мір на земли,
 А що-ж нам рече другий товариш?
 Другий товариш та бѣлий мѣсець:

„Ой як я зійду темноє ночи,
 Та врадує-сє весь мір на земли.
 А що-ж нам рече третій товариш?
 Третий товариш та дрібен дожчик:
 „Ой як я зійду разом з зореми,
 Та врадує-сє жито, пшенице,
 Жито пшенице, всіка пашнице;
 А як я зійду м'єсце Мая,
 Та врадує-сє весь мір на земли... —

4.

Ой в горѣ, в горѣ, в шоўковій травѣ,
 Та в тій травиці стоїт наметець,
 На тьм намѣтци золотий стільчик;
 На тім стілчику можний панонько,
 Двома орѣшки да цитаючи,
 Трома яблучки підкидаючи;
 Вицитаў коня та с під короля,
 А в того коня золота грива,
 Шоўковий хвостик срѣбні копита; —
 Шоўковий хвостик слѣд замѣтає,
 Срѣбні копита крем'нь лупають,
 Крем'нь лупають церков мурують,
 Мурують же є с трома верхами,
 С трома верхами, з двома віконци. —
 В одно віконце изходить сонце,
 В друге віконце м'єсце заходить,

А в райскі дверъ сам гдсподь ходит,
 Сам господь ходит, службоњку служит,
 Службоњку служит, найперше Богу,
 А по Богови божай матери,
 А по матери господареви. —

5.

Ой рано, рано куроњки пѣли,
 Ой а ще раньше наш паноњко ўстаў
 Ой устаў, устаў три свѣчи зсукаў. —
 При однѣй свѣчи личенько ўмиваў,
 При другій свѣчѣ шатоњки ўбераў,
 При третій свѣчѣ коники сѣдлаў,
 Ой сѣдлаў, сѣдлаў, в поле виѣжцаў,
 В поле виѣжцаў, с коньом розмовляў:
 Ти коню сивий будь ми щесливий,
 Будь ми щесливий на три дорозъ,
 На три дорозѣ та-й у три землѣ;
 Одна дорога та в Волоськую,
 Друга дорога та в Нѣмецкую,
 Трета дорога та в Турецкую.
 З Волощини йде волики веде,
 З Нѣмеччини йде коники веде,
 З Туреччини йде грошики несе. —
 Та воликами на хлѣб робити,
 А грошиками війску платити,
 А кониками з військом ся бити. —

6.

Ой из за гори, за зеленоѣ.
 Виходит же нам чорна хмаронька,
 Але не єж то чорна хмаронька.
 Але но єж то Напередовець,
 Напередовець красний молодець,
 Заперезаў-се чорноў ожиноў,
 За тоў ожиноў та три трубоньки;
 Одна трубонька та роговая,
 Друга трубонька та зубровая,
 Трета трубонька та золотая.
 Та як затрубит у роговую,
 Урадує-ся вся звѣрь у полі;
 Та як затрубит а в зубровую,
 Та врадує-се ўся риба у водѣ;
 Та як затрубит а в золотую
 Та врадує-се ўесь мір на земли. —

7.

Була в батенька нова свѣтлоњка,
 А коло неѣ садок сацений,
 Садок сацений злотом ряшений,
 А в тім садочку зелене вино. —
 Стереглаж его красна дѣвоњка,
 Та стерегучи шитѣнко шила,
 Шитѣнко шила твердо уснула:

Та надлетѣли райскі пташеньки ,
 Сѣли упали на злоту рясу ,
 А злота ряса та зазвенѣла ,
 В тім се дѣвонька з сну пробудила :
 Ой , гушу ! гушу ! райскі пташечки ,
 Не вам то батько садочок садиў ,
 Садочок садиў , все златом рясиў ,
 Зелене вино самѣй надобно ;
 Маю братѣнька на оженѣнїю ,
 Сама молода на відданѣнїю . — *)

Б. ГАГІЛКИ.

(Від Золочева.)

1.

Воротаре , воротаре ,
 Вітвори воротонька ! —
 А хто воріт кличе ? —
 Князеві служеньки . —
 А що за дар везут ? —
 Яріѣ пчолоньки . —
 Ой щек-бо нам мало . —
 А ми вам додамо . —

*) Примѣри : Пѣсни малороссійскія изд. Мих. Максимовичъ. Москва 1827.

А що-ж нам дадастε? —
Молоду дѣвоньку
В рутянім вѣноньку. —

2.

Ой Данчику, Бѣлоданчику!
Поплинь поплинь по Дунайчику,
Росчеси коси росі,
И чорненъкіѣ брови;
Возьми-ся за під боки
Покажи свої скоки
Возьми-ся за під вижки,
Шукай собѣ товаришки,
Вибери собѣ другу
З калинового лугу.

3.

Ой нѣхто там не буваў
Де се явір развиваў,
Ой яворе явороњку зелененъкій! —
Два мѣсяцѣ ясних,
Два парубки красних,
Ой яворе явороњку зелененъкій! —
Ой, един ми красний
В селѣ Ивасенько! — Ой яворе — — —
А другой ми красний
В селѣ Михаленько! — Ой яворе яво-
роњку — — —

* * *

Ой нѣхто там небуваў
 Де се явір развиваў — ой яворе — — —
 Да ё зороныцъ ясних.
 Да ё дѣвоныцъ красних. Ой яворе. — —
 А єдна ми красна
 В селѣ Оленоныка — ой яворе — —
 А друга ми красна
 В селѣ Кулиноныка — ой яворе
 А на Ивасеви
 Вишила сорочка — ой яворе — —
 Ой хто-ж то му вишиваў?
 Прокопова дочка. — Ой яворе — —
 А на Оленоныцѣ
 Трясущий вѣночок — ой яворе. — —
 Ой хто-ж то ў куповаў
 Степанів синичок — ой аворе — —
 А на Миханеви
 Вишила сорочка — ой яворе — —
 Ой хто-ж то му вишиваў
 Андрющэва дочка — ой яворе — —
 А на Кулиноныцѣ
 Трясущий вѣночок — ой яворе — —
 А хто-ж єго куповаў
 Миронів синичок. Ой яворе. — — —

В. Л А Д К А Н Я.

(Від Перемишля.)

1

(Коли брат княгини косу росплѣтає.)

Треба косу росплѣтати,
 Треба вѣнецъ закладати. —
 Пійшла княгинойка,
 Пійшла Горпинойка
 До городейка
 Бѣлими ножейками,
 Рѣже барвѣнок
 Собѣ на вѣнок
 Бѣлими ручейками;
 Прийшла до неѣ
 Матинойка єѣ:
 Що робиш дитинойко? —
 Рѣжу барвѣнок
 Собѣ на вѣнок,
 На свою головойку.
 Ой чи-ж я тебѣ,
 Моя матинойко!
 Не била вигіднейка?
 Шо ти мя даєш,
 Ти мя силуєш,
 А я ще молодейка
 Не дуже розумнейка. —

Ой я тя даю,
 Я тя силую,
 Зо свой головойки,
 З люцкоть обмовойки.

2.

(При вѣнкоплетинах.)

Е у лузѣ калина
 Вѣлим цвѣтом зацвила:
 Пійшли єй дружки рвати,
 Не дала ся ўломати;
 Пішла Горпинойка,
 Пішла Княгинойка
 Наломила си квѣту,
 З калинового цвѣту;
 Прийшла до свѣтлойки
 Межи красні дѣвойки,
 Поставила на столойку
 Протів своего личейка,
 Питала ся батейка:
 Ци буду я такая
 Як калинойка тая? —
 Будеш дитинойко будеш,
 Поки у мене будеш;
 А як від мене пидеш
 Спаде красойка с тебе

Из тебе молодоѣ,
Из косойки жоўтоѣ. —

3.

(Сиротиньская.)

Вийди Маланойко молодейкая
Подиви ся всюденейко:
Ци не стоѣт твій батейко
У которого порожейка? —
Ой! знаюж бо я знаю,
Що батейка не маю;
Пішлю ворону
В чужу сторону
По свою родинойку;
Пішлю зазулю
В сирую землю
По своего батейка. —
Ворона летит
Вѣсти приносит:
Буде ту родишойка.
Зазуля летит,
Вѣсти приносит:
Не буде твій батейко;
Сира землейка,
Тяжкі ёх дверейка,
Годѣ ёх вітворити,

А нѣ оконця,
 Ясного сонця
 На тебе ся подивити.
 Юж мій батейко
 Мій соколейко
 Перед милим Богом стоїт,
 Вѣрнє ся Богу молит:
 Спусти-ж мене Божейку!
 З неба на землейку,
 Най-же ся подивлю
 На свое дитятойко.
 Ти душейко благая!
 Тебе там не потреба;
 Має она там дружейки
 Вѣрніє услужейки,
 Они єй вѣнец нарядят,
 На посаг посадят,
 Нарядят як панятойко
 Посадят як сиротойко! —

4.

(Від Стрия.)

Просила Горпинонька
 Своєго батенька:
 Батенько мій любий!
 Заперай воротенька,
 Не пусти кнїжененька,

Не пусти Василенъка. —
Дитинонько моя люба !
Як го не пускати ?
Коли він се просит
Коли він се стелит,
Хмелем коло двора,
Бервѣнком коло стола,
Соколом за столом.

5.

(Сиротиньская.)

Києгинъ матиночка
В перед Бога стоът,
На охрест руки держит,
Бога се просит :
Спусти мене боже !
Над село хмароў
А в село дрібним дождам,
Ясним сонцем воконцем ;
Ней-же я се подивю
Чи красно дите ўбрано ? —
Убрано як паветко,
Посафено як сиротетко. —

6.

Съяла кнєгинонька долю
 Стоячи над водою:
 Плини доле, з водою,
 Я поплину с тобою,
 Там ми си спочинемо
 Тай листє попишемо
 До мами пішлемо,
 Ней-же мама знає,
 Що мене малу дає
 Не наўчивши мене,
 Всеко ё роботи;
 Научат мене люди,
 Тогда мам ё жель буде.

7.

Вода луженъки забрала
 И камъне дрібненьке,
 Лиш єдного камъне не брала,
 Що дѣвчина на нѣм стояла,
 Росу косу чесала:
 Не пади, коса, на камънь,
 Но пади, коса, ў зѣльничок;
 Бо на камени зсѣчеш-се,
 А ў зѣльничку приймеш-се. —

8.

Просила кнегиницька
Своєго братечка:
Братчику-ж мій любий!
Съдлай кониченька,
Бѣль у чистое поле
По стадо вороное,
Зажени-бо его
До зѣльника мого,
Ней зѣле випасе
И на копитах винесе:
Конѣ моѣ вороніѣ
Витопчѣт зѣле мое
Ней се по миаѣ не зістас,
Подружичкам на радости
Матѣночцѣ на жестости;
Бо що матѣночка глене:
А деж того дитетичко,
Що садило зѣлечко! —

9.

Мовила , говорила
Ярая пшенице:
Не подоба моя
У стозѣ стояти,
Але подоба моя
У короваю розростати. —

Мовила говорила
 Червона калина:
 Не подоба моя
 У луз' стояти,
 Але подоба моя
 У короваю сяти. —
 Де ти калино росла?
 Що-сь така красна,
 Тонка, висока
 Лиством широка?
 У луз' при кирници,
 При студеній кирници,
 Від вѣтру буйненького,
 Від дожчу дрібненького,
 Від сонце ясненького!
 Десь дѣвчино росла?
 Що-сь така красна? —
 У тата в холодочку,
 При солодкім медочку! —

(Від Бережлян.)

10

(Коли на посаг садят.)

Злетѣли два ангели з неба
 Ой, сѣли, пали Марисоньцѣ на подвѣре,
 А з подвѣре в застіїное віконце

А з віконце на тисові столи,
 А з столів на лінні є обруси,
 А з обрусів на пшеничні хлєбове,
 А з хлєбових на румене личенько,
 А з руменого личенька на барвінковий
 въночок,
 А з въночка на мушлєновий рубочок. —

11.

(При вънкоплетинах.)

Надлетѣло потєтко це, це, це!
 Сѣло собѣ в віконенъко щебече —
 А за столом пакеночки глаголѣт,
 Марисоньцѣ въночок лагодет. —

12.

(Мѣщанська — коли ъдуть до молодоѣ в
 недѣлю.)

Ѣдьмо, поѣдьмо
 Польом, болоњом
 Пѣском, камѣньом —
 Пѣсок буде шумѣти,
 Камѣнь буде дудиѣти;
 Вчуют нас люди,

Славно нам буде,
Вчуют селяне
Що єдуть мѣсчане. —

13.

(При вѣнкоплетицях.)

Вѣнку, мій вѣнку
З кресчечого барвѣнку,
Єном та єден вила,
И том та не сходила;
В суботу по полуоднії,
В недѣлю всю дниноньку,
В понедѣлок годиноньку;
Далабим те малювати,
Щоби в тобѣ погуляти,
Далабим те золотити,
Щоби в тобѣ походити. —

(Від Коломиѣ.)

14.

(с кінця вѣснія,)

Лежали берви бервѣнкові —
Благослови Боже,

И ти божая мати,
Деревце убираги! —
Райское деревенько.
Перед районом стояло
Та в рай се похилело,
Тай сильненъко зацвило. —

15.

(Коли деревце убирают.)

Колесом, колесом в гору сонце йде,
В нашей Марисечки рай се ве;
Марисечко дѣвочко хто-ж тобѣ той рай
даў? —
Даў менѣ Біг и батенько мій. —

16.

(Коли отець княгинѣ вѣнец наряџає.)

Не папороть паде,
Отец вѣнок кладе
Бѣлими рученьками,
Дрібними слозоньками. —
Розшѣйнули-се оси,

Покотили-се коси ,
З близка-се кланєючи ,
Отцеви мат'юночд є декуючи . —

17.

(Коли вѣсъле відійде до Князя, свахи спѣвают.)

Встаю я скоро свѣт ,
Шедивлю-се на подвіре , леше слѣд
Де кованѣ залубницѣ стояли ,
Де воронѣ конички ірзали ,
Totѣж мою Марисечку взѣли . —
Чи я тобѣ мамко не дитятко ?
Що ти мене даєш прічки ,
Протѣв темної нічки . —
Дай-же менѣ мамко соло вѣтко ,
Аби менѣ раненько шчебетало ,
Щоби мене раненько пробуцало ;
Бо чужая мат'юночка не збудит ,
Хиба піде до сусѣди посудит :
Отиж моя невѣстице такая
Як у лѣсѣ колодище гшилая .

18.

(Коли перемѣтку наривають.)

Летѣла бѣла пава ;
Всѣ дѣвки поминула

Леш на марусечку упала :
 Розмишлай собѣ ,
 Чи не жель тобѣ ?
 Молода Марисечко ! —
 Всѣ дѣвки грають ,
 Коси всѣ мають ,
 А тебе не приймають . !

(Від Золочева.)

19.

(Короваєви.)

Ой раюж , мій раю
 Пшеничний короваю !
 З семи кирниць водице
 З семи стогів пшекице . —

* * *

А в нашоѣ печи
 Золотіѣ плечи .
 А срѣбніѣ крила ,
 Щоб коровай гнѣтила . —

20.

(В четвер при вѣнкоплетинах.)

По під садочок по під вишневий зелений ,
 Туди-ж ми ъхау молодий Василенко ,

Изняу шапочку изняу и слухаў:
 А як-то мовиў, што зазуленьки ковалі,
 А то паняточки вёночки вили й спѣвали.

21.

(На предави.)

По під гай зелененькій
 Паў снѣжок молоденъкій,
 Там кумоныки походили.
 Слѣдомъ наробили.
 Слѣдомъ матънонько, слѣдомъ
 За свою донькою,
 Дай-же ў Боже де послѣдти,
 З собою до дому взяти.
 Выйди Марусенько вийди,
 Можетъ ти в кривдонькою
 Возьмемо тя назадъ з собою. —
 Нема Марусеньки дома,
 Пішла спати в солому.
 А в якую? — в ячмѣнную. —
 А в чию? — в сусѣднюю! —

С К Л А Д А Н Я.

**Як в м'ю так п'ю.
приповѣдка ма родка.**

З Г А Д К А

Заспіваю що минуло
 Передвѣцькій згаву час,
 Як весело колись було
 Як то сумно иниѣ в нас!

Святошида ¹⁾ лиця ясні
 За Лабою ²⁾ Славляи чтиў,
 Купайловий ³⁾ танок красний
 Царинами вѣтром спѣў. —

Гай ся на честь гарної Лади ⁴⁾
 Пѣньом дѣвиць розлягаў,

- 1) Святошид, бог Славян надлабських и мад.-балтицких воображающий сонце. —
- 2) Лаба Albus fluvius. —
- 3) Купайло, бог Плодів земних. Опис обрядів Купайлових найдеш кромѣ інших в Історії Малой Россіи Дм. Бантыш Каменского Ч. III. стр. 84. прим.
- 4) Лада, бог милости, ладу и женидби або весілля; доси у нас пѣсни весільні зовут ся ладкай.

**Мір в подацѣ для Коляди ¹⁾
Веселячись сноши клаў. —**

**Над ярою Волтавою ²⁾
Суд Любушин ³⁾ мир даваў,
Над Диѣпром славотицьою
Так Ярослав ся вславляу. ⁴⁾**

**По за бѣлимі водами
Бѣлий гнѣздо орел виў;
А рускими сторонами
Звін вѣчовий гомотѣў. —.**

**Новгорода сила и слава
Свѣтом цѣлим зголосла,
Києва золота глава
Під небеса ся звела.**

**Слави дочка величана
На свѣт цѣлий сила**

- 1) Коляда бог миру, и пирорвани.
- 2) Волтава рѣка у Ческій землї Moldau Žluß.
- 3) За Княгини Любушки споминают-ся перший раз у Чехів desky prawdodatne зри Kralodworský rukopis: Svat Ljubušin.
- 4) Ярослав Володимирович (1019) зчиниў зберку прав руских знакому під іменем Правди рускои. —

Пѣснь Люміра пѣснь Бояна¹⁾
Голоси єще ѿй гула. —

Нинѣ думка йде сумненько
Темним лѣсом гомонит,
За Дунай, за Днѣпр туженько
Згадка журна лиш летит.

По над Днѣстра берег крутий
Гамор гали чъ розлягат —
Там сум душу хапле лютий
Б безвѣсть гадка пропадат. —

Городища де бували
Днесь могили ся звели,
Богів храми де стояли
Грехіт мохи поросли. —

По за води по за тихі
З Славоў гаразд пробуваў —
Загудѣвши вихорь лихий
И слѣди их позмѣтаў! —

1) Люмір и Боян пѣвцѣ стародавній Славянії — сей на Русі той у Чехів — зри Слово о полку Игоря-я Kralodworsky рукопис.

Красна Ретра з Аркоюю ¹⁾)

Пилом вѣчним припали,
Дѣти вѣрні з матерьюю
Десь в безвѣствох изчезли...:

Де ворони ся злѣтают
Колись славний стояў тив ²⁾)
Тяжкі мраки днесъ лягают
Як на ногах татарии. ³⁾)

Щастє гаразд з під могили
Гомонем лиш залятат;
Як Славляне колись жили
Журна думка лиш згадат;

Із Русина щирої груди
В побратимий летит край,
Побратимі де сут люди
По за Вому за Дунай. —

Руслан Шашкевичъ.

1) Преславни городи у Славлян над мниїшним морем Балтицким.

2) Твердогород, замок.—Примѣри: Милатин Гусятин, Рогатин, Чорнятин, Славетин и м. и.

3) Повѣдаают люди, що Татари вертаючи с полонянним міром у свійню, коли ставали на нічлѣги повязаним полонянцям лягали на ноги, щоб не поутѣкали. —

П О Г О Н Я *)

Чи то сокіл пташку жене?
 Чи то бури хмару несе?
 Чи люта چума летит?
 Нѣ!... то Козак конем садит!...

Гуляй воронецькій гуляй
 Врага постигай!
 Відбомо дѣвчиночку
 Пана твоего сестроночку.

Як прилетиши поздоровит,
 И поплеще и промовит,
 Погодує тя рукою,
 Рученькою бѣлецькою,
 И напоїт тя водою
 Водонькою студеною,

Гуляй, гуляй на всѣ сили!
 Чрез болота, чрез могили,
 Чрез дуброви, через луки!..
 Потаньцюєм с Татарином!
 Ненагрѣюсь вражим сином
 Як попаду в мої руки
 Скоро блиену му шаблею
 Розільцеця бѣс мазею! —

*) Посля народної казки.

На ту правду забожиў-ся...
 А зогнувши-ся дугою
 До коника приложиў-си
 Шпаркоў полетђу стрѣлою.

Анѣ ёго не спиняє
 Рів анѣ могила
 Вѣтром их перелѣтає
 Якби мара го носила.

Куда гониць бѣсноватий!..
 Свѣт вже смерком почорнѣў,
 Сумненько пугач запѣў
 Нѣ там людей, нѣ там хати! —

Влуд ту свище, туман грає,
 В густі лѣси заведе;
 Козак на се не зважає
 Гомонит си та й жене.

Стануў-к земли припадає,
 Послухати де дуднит,
 Знов на верх ся вихопляє
 Бистрим соколом летит.

И сchez стрѣлоў в густій мрацѣ
 Дудонъ замоўчає,
 Може лѣг вже де в байрацѣ
 Тай воўк доѣдає.

Де-сь поѣхаў ти козаче?
 Темно тихо и страшиенько, —
 Часом лиш ворон закряче
 Закряче сумиенько. —

* * *

Чи то вірли крильми бют-я?
 Чи зірки сияют?
 Нѣ!.. то Козак з врагом трут-ся
 Мечами блискают.

Та вже Татар утомиў-ся,
 К землі сильно вдарен паў...
 Ще раз двиг-ся роз-яриў-ся
 И дѣвчинѣ меобачній
 Головоньку з плеча зняў

И қунуў-ся мов звѣрь лютый
 Козак сильний на врага,
 Грудь росколоў, щоб добути,
 Серце диве Татара.

Завѣз сестру до домоньку,
 Поховаў ю у садочку,
 Посадиў над неў руточку,
 А в головках калиноньку.

Сам затужиў тай заплакаў
 Тай стаў-ся сумиеньким,

Тай затужиў тай заспѣваў
Голосом михенъким : . .

„Якби я в сей сторононъцѣ
Якби я безрідний жиў
Батько ченька в могилонъцѣ
Тай сестрицю враг вмертвиў.

Ходѣм коню в чужинонъку
Думочку думати ,
Ходѣм коню на Украинонъку
Степами блукати . —

Руслан Шашкевичъ.

Д В А В Ъ Н О Ч К И.

По під гайом зелененьким
Чиста рѣчка тече ,
На яворѣ зелененьким
Соловѣй щебече ;

Сидит дѣвчя над рѣчкою
Два вѣночки ўвила ,
И ручкою бѣленъкою
На воду пустила .

Одни вѣнецъ з барвѣночку ,
 А другой з рутоньки ,
 Одни вѣнецъ Козаченька
 Другий дѣвчиноньки .

Поплий вѣнок из барвѣнку
 Воўня го сѣпае
 А остаў ся из рутоньки
 Во берег спилияе . . .

„Поѣхаў мій Козаченько
 В далеку дорогу ,
 Мене лиший молоденьку
 Самую небогу !

Верни-сь вѣнку из барвѣнку ,
 Приплинь к береженьку !
 Верни-сь милив з України ,
 Пристань ко серденьку ! . .

Коли ж вѣнку из барвѣнку ,
 Спилишь к береженьку ?
 Коли вернешъ з України
 Милив Козаченьку ? . . .

Заковала зазуленька
 В гаю в серединѣ ,
 А ж ся стало страшно , сумно
 Молодій дѣвчинѣ : —

— „В Українѣ на могилѣ
Зашвала калина,..
Там лежит твій Козаченько,
Вѣдна сиротина!

А коли ся води вернут
Що за сѣм лѣт ӯпили
Тодѣ верне-сь з України
Козачок твій мицій. —

Ярослав Головацкій.

РОСПУКА.

По за тихими водами
Сумно тай смеркло-ся ;
О як голос меж горами
Щастє розбило-ся !

Летит ворон чорнокрилий —
За ним загудѣло ;
Щастє моє гаразд милій
На вѣки знидѣло. —

Тяжко голубу малому
Гори перебити ,
Ой ще тяжче безродному
На сем свѣтѣ жити .

Ти зазуле сивенькая
 Закуй ми сумиенько
 Най роспуга тай лютая
 Вирве ми серденько. —

Руслан Шашкевич.

Б Е С Н И В К А.

Цвѣтка дрібная
 Молила иенъку
 Весну раненъку:
 „Нене рідная!
 Вволи ми волю,
 Дай минѣ домо;
 Щоб я зацвila,
 Весь луг скрасила,
 Щоби я була
 Як сонце ясна,
 Як зоря красна,
 Щобим згорнула
 Весь свѣт до себе!“
 — „Дому голубко,
 Жяль минѣ тебе
 Горная любко,
 Во вихорь свисне
 Мороз потисне,
 Буря загуде;
 Краса змарнѣе,

Личко счориє,
Головоњку склониши
Листоњки зрониши,
Жяло серцю буде. —

Руслан Шашкевичъ.

М А Д Е Й.

На високій чорногорѣ
Вуйні вѣтри вѣют,
Но зеленій полонинѣ
Сѣри воўки виют;
Тисяч коней вороненъких
В байраках ирзає,
Тисяч гарних ледѣників
Коники сѣдлає.
А ватажко сивий Мадей
Змориціу густі брови
Чорні очи заблищаю
Та жаждою крови. —
По верх коней яснобарві
Пропори сияли
Байраками и дебрами
Ратища мелкали: —

* * *

Мрачно, скучно по майданѣ,
Пітьма-ся чориє,

Огњ ћ горят по шалашњох ,
 Лехкій вѣтер вѣа
 Мадей велѣу читовати
 Густаю дебрею ;
 Гомін далеко клекоче :
 „Вертаймо Мадею ,
 З верх Бескида глухий дубот ,
 Вором ся шибає ,
 Тѣмою вихром ъдут Угри
 Дебрь ся улягає . —
 „Нѣт вертать-ся сив Мадею
 С соромом до дому ;
 Глухоу пущеу темноу ночеу
 Блудити по лому ;
 З безчестними оченьками
 Ясне сонце зрѣти ,
 З безчестними губоньками
 Богу ся молити ;
 Кіньми зорю доливоньку ,
 Засю стрѣлами ,
 Переломлю вражі тучи ,
 Пролю кровъ рѣками ! —
 Та вже сива бородонько
 Не тобъ ся бити —
 Під зеленоу муравоныкоу
 В деревици гнити ;
 Не тобъ ўже сиру землю
 Тулами стелити ,
 Не тобъ ўже вражу кровцю
 Ратищом точити . —

• • •

Трублят роги жубровік,
 Сумно коні їзають,
 Шумят тучі срібних стрілок
 Та мечи брящають. —
 А з байрака летить шпарко
 Острое ратище,
 Заточиўся під Мадейом
 Кінѣ на колодище...
 Люто кликне сивий Мадей
 А дебрѣ заклекоче —
 Воуком верже-сь в вражі тучи
 Зубми заскргоче.
 Куда мелькнє ясним мечем
 Кровѣ рѣкою точит,
 Куда ратищом засвище
 Кінь єздця волочит. —
 И рев лютший, мрак темиїшний
 По сирѣм Майданѣ...
 Звонят коні брящають мечи,
 Тьмють стріли каляні. —
 А з Мадея девять стрілок
 Ссут кровцю теплую,
 З бѣлих грудей три ратища
 Влекут ся землею. —
 Сивий Мадей утомиўся
 И ноженьки мдають,
 З слѣдів кровця виступає
 Груди-ся чорнѣють. — —

Вежеж за шию ужеўкамі
 К мажи прывязаний,
 За рученьки и ноженъкі
 Вкований в каидани. —

* * *

Вилетъла зазулеńька
 Сѣла на тополи —
 Заковала жялібненько
 Мадей у неволи. —
 Ой, зазуле сисенькая!
 Не ковай сумнеńько,
 Не задавай серцю туши
 И так менѣ тяженько!
 Ноги зелѣзо зривае
 И в руки-ся ўѣло,
 Кровцоў груди обкипѣло
 Тѣло почориѣло. —
 Моѣ други бѣлогруды
 В Бескидах дрѣмают,
 А ворони чорні крячут
 Кровцю попивают!
 Моѣх вѣрних ледѣнників
 Кости ся бѣльют
 Сѣрі воўки стѣкают-ся
 Трупи рвут и виют! —
 Ой, полети коваючи
 За темнеńкі звори,

На зеленій лъвадоньцѣ
 Вѣлѣют ся двори;
 Не каки рідному сину
 Що ми, уковали;
 Лише мене на вѣсѣле,
 На силу призвали,
 З студеноѣ кирниченьки
 Медом упоѣли,
 А під зимну колодоньку,
 Снати положили. —

Далибор Вагилевичъ.

Т У Г А З А М И Л О Ю.

Из за гори из за лѣса
 Вѣтрец повѣває,
 Скажи, скажи тихий вѣтре
 Як ся мила має?!

Чи здорова чи весела,
 Личко румяненьке
 Чи сумує, чи горує
 Чи личко блѣденъкѣ

Во я тужу, бо я плачу
 Слезами вмиваюсь,
 Веселоѣ годиноньки
 Вже не надѣваю-сь!

Коби менѣ крильцъ мати,
 Соколом злетѣти,
 Тажку тугу из серденька
 При милій розбити!

Ой лѣтаў-бим ой лѣтаў-бим
 Що день и що ночи,
 Щоб ся милій у сивенъки
 Надивити очи.

Ой лѣтаў-бим, ой лѣтаў-бим
 Заряму ясними,
 Щоб менѣ ся натѣшити
 Ручками бѣлими.

Ой лѣтаў-бим, ой лѣтаў-бим
 Свѣтом бѣлесенъким,
 Щоб менѣ ся натѣшити
 Лицком румяненъким.

Ой лѣтаў-бим, ой лѣтаў-бим
 Вечером тихенъким,
 Щоб менѣ ся натѣшити
 Ходочком дрібиенъким.

Ой лѣтаў-бим ой лѣтаў-бим
 Лѣсами горами,
 Щоб менѣ ся натѣшити
 Милими словами.

Ах я бѣдний нещасливий
 Да и крилець не маю,
 Сохиу, чяхну в далечинѣ
 Всик день умираю!

Руслан Шашкевичъ.

СУМРАК ВЪЧЕРНИЙ.

Сонце ясне померкло, свѣт пѣтьма насыла,
 В ширь и вздоуж до окала сум ся раз-
 лигае,
 Чагарами густими тьма воуків завила,
 Над тицом опустѣлим галок гамор
 грае;

Там нещасен думаю тижка мовъ могила
 Серед степу о північ сумненько думас.
 Згадка в души печальній тужно згомотѣла,
 Бо сплинули радощи, як Диѣстер спли-
 ває!

Нависло ясне небо чорними хмарами,
 Тяжкими гузті бори склонились тугами,
 Зойкинули дуброви и лѣси застогнали.

Весело ми стоў гудьбоў, тай с тими лѣсами,
 Мило ми з буйним вѣтром, з блудними
 марами,
 Студенна тая доля к серденьку при-
 пала. —
 Руслан Шашкевич.

ЖУЛИН И КАЛИНА.

Казка.

Глухо, тихо до окола
 Всьо в темку счезає,
 По над Днѣстрам по над бистрам
 Сив туман лягає,
 Лиш далеко в густых корchoх
 Тлют воўчі зірницѣ
 Лиш далеко очаретом
 Сверкают лучницѣ. —
 Жулин блуден самооден
 Обманцями ходит,
 Чероз густе хаще дреся,
 Болотами бродит,
 Ходит, гонит, не тымит-ся,
 Облудом, піть мою,
 Шум и закрут у головѣ,
 Шябає-сь собою. —

И спиниў-ся на березѣ,
 Головочку склониў
 И тяженько задумаў-ся,
 И сльози не врониў...
 Румяное лице зблѣдло.
 И губи зіяли
 Сердце его в горованю,
 И душа в печали;
 И кленучи сам собою
 Взяў-ся нарѣкать:
 „Проклятая розлучнице!
 На що свѣт вѣзати!?
 Розігнала-сь дрібні дѣти...
 На що-сь мя зводила?!?
 Через тебе лишиў милу.
 Ти мя спечалила —
 Буў-ѣм тобѣ все вѣренъкій
 Згадуваў гадочки —
 Все пропало, минуло-сн,
 Заростут стежочки.
 Ти не була менѣ щира
 К собѣ-сь принацала,
 Як роздаў-ѣм срѣбло. золото,
 З мене-сь ся смѣяла. —
 У грудь никѣ роспукою
 Печаль ся копає,
 Ах змарнѣў-ем, почорнѣў-ем
 Сердце ми ся крає! — —
 Чи я хоچу, чи я ляжу
 Житъом проклинаю,

Бѣдне серце зайшло кровю
 Сльози проливаю!
 Щастє знило мир розбиў-ся
 Лиш менъ тужити
 Лутче гнити в сирѣй земли,
 Як під сонцем жити! —

* * *

А по Днѣстру бют воўноньки
 В крутім береженьку
 Ватра верх воўнь розляла-ся
 Скрізь пітьму темненьку
 Сині тумани димяль-ся,
 А з ватри хилит-ся
 Гарна дѣва, круголиця
 Єй свита ряснит-ся...
 Красне личко блѣденькове
 И очи чорненькі —
 Розсипают-ся густенько
 Косоньки жоўтенькі —
 Клекотят воўноньки бистрі,
 Глухо тихо бют-ся
 По верх воўнь тумани сині
 Ватроў зливают-ся...
 Жулин руки звѣй злегонька,
 Лице ростлѣває,
 К гарній призтуниў Калинъ
 С тиха промовляє:

Чо ти туда блудна ходишъ,
 Люба красавице?
 Чого глядят чорні очи
 Блѣдне круглице?
 Чи близькій дім чи далекій.
 Дорога бріднява
 Як гляну на тя марнѣю
 Миленька бѣлява!
 Темна пічка бистра рѣчка,
 Студем вихорѣ вѣе.
 Занесу тя до домоньку
 Грудь моя загрѣе.

* * *

Поглядає вѣдьма ўкосом,
 Клячи-сь посмѣхає
 Очі вугльом ярим тліют ...
 К ньому промовляє:
 „Горе тебѣ невдячнику!..
 Загинешъ марненько!
 За про тебе кляlam житъом
 Кзісхло серденько,
 Дни и ночи сльози лялам,
 А за вѣрность мою
 Мене-сь забиваў нещире
 Лишиў сиротою!..
 Присягаў передомною
 А другую-сь любиў,
 Я в сльозах ся розплি�вала
 Ти з неў ся голубиў;

Лутше було не любити
 Ниж любовь зрацати! —
 Горе тобъ невдячнику
 Марне загибати! —
 В бистрім Даєстру глухо тихо
 Пъсочок дрібненькій
 На днѣ двір мій з воўми прозристих
 Ясний, студененькій,
 Пъсок очи виїдає
 В синій колобанѣ
 Скучно там є и сумненько
 Тажке горуванє;
 Свѣтличенька без оконець,
 Сонце не загрѣє
 Сама журю-ся собою
 Вѣтер не завѣє.
 Заведу тя мій миленькій
 В тую свѣтличеньку,
 Обійму тя, поцюлюю,
 Пригорну к серденьку,
 Постелю ти ладно гладко
 Пъсочок дрібненькій,
 Покладу ти під головку
 Та рѣнець бѣленькій! —
 Вѣдьма чорними очами
 Скрізь серце прошила,
 Свита рѣсно провѣвала
 Вся ватрою тлѣла,
 Під неу земля ся рознала..
 И щезла клинучи; —

По верх поломѣнь палала
 Сина клекотючи. —
 Закрутіў-ся буйний вѣтер
 На роздорожищи,
 Клубит пѣску туманами
 И кипит и свище,
 И луч синий ясно сверкне,
 Сchezne, знов затлѣе,
 Серед вихра забѣле,
 Ние, маячѣ...
 Глухий гомій до окола
 Хащѣ ся згинают,
 И трѣскучий гром удариў
 Граньцѣ-сь розсипают. —

* * *

Жулінови проканули
 Слозоньки дрібненьки,
 Стигло серце спечалене,
 В роспушѣ лутенъкій —
 Бе-ся в груди бѣлоў рукоў
 И клине собою,
 И серденько промерзalo,
 Заплило кръвою.
 „Ах Калино красавице,
 Щире-сь мя любила!...
 Гореж менѣ, вже-сь не моя
 На що-сь мя лишила!

Куда знила-сь в вир безвѣсти,
 Де твоѣ слѣдомъки ?
 Там студено вельми темно ,
 Шептят червачонъки.
 Ще зажди, на стиг верни-ся !.
 Най вѣчне спрашаю ,
 Ах возьми мене з собою
 Най ся не лишаю ! ..
 Та вже-ж я тя не прикличу ,
 За мене недбавшъ —
 Та вже-ж я тя не приплачу , —
 О менѣ не знаешь —
 Ніжки твоѣ скоропадні
 Вже ледом застигли
 Ручки твоѣ бѣленъкіи
 Вже углом згорѣли ,
 Очка твоѣ чорненъкіи .
 Вже пополовѣли
 Губи твоѣ румяненьки
 Уже посинѣли . —
 Не будешь дрібними слови
 К менѣ промовляти ,
 Нѣ бѣлимі рученьками
 К собѣ пригортати .

* * *

И Жулин замоўк ... думає ,
 Дрожц го пронимає

Нич не видит, нич не чуе,
 Жяльом прозябас. —
И роспуха хапле ледом
 Серце закръвлене,
 В головъ ся зкрутило
 Оченьками жене,
 Розмѣяу-ся глухо, дико
 Схитаў головою..
 Верг-ся в синий вир глубокій
 В рѣку бистренъку.
И вир під ним ростуциў-ся
 До дна играючи,
И закипѣў пак по верха
 Сильно воўньюючи —
 Котили-ся каламутні
 Воўнѣ берегами,
И вихоръ гнаў споловѣле
 Листѣ туманами —
А далеко черленіи
 Луни розляли-ся,
А далеко чорнявіи
 Хмари котили-ся

* * *

На розсвѣтѣ красит зоря
 Та небо ясиое,
 Котит-ся з за хмар золотих
 Сонце черленое,

И вже синий туман счезаў
 З очеретів густых,
 Буйний вѣтер проганяў-ся
 По остепах пустых,
 А по Днѣстру та два тѣла
 В воўньох ся крутили
 Разом Жулина и Калина
 За руки-ся держѣли —
 Внѣшні верх них коломутні
 Красні сукнѣ дерли
 Виючи-ся баранами
 Бѣлі боки терли. —
 У Калини в рѣчи часом
 Усмѣх озіркаў-ся
 Гарна була журна була,
 Волос розсишаў-ся,
 У Жулина лице сине,
 Печаль Скошала-ся,
 Зуби твердо ся затяли
 И грудь надула-ся —
 И винсли води тѣла
 На рѣнець дрібненькій,
 Замулені бѣлоў пѣноў
 Як снѣжок бѣленькі.
 Тут злетѣли ворон тучи
 Лобами схитали. —
 Тѣло зъобали Калини
 Очі випивали. —
 А Жулина не торкнули-ся,
 З далека кружали —

Як над него надлетѣли
 Падали, здихали, —
 Бо закляла го Калина
 Словами твердими
 В ужа с свѣту не тиряти-ся
 Вѣками вѣчними. —
 Вороли го приодѣли
 Чорними крилами
 Вихрове го обкитили
 Пѣску туманами
 Аж верх него насишли
 Могилу круглую
 Що морогом не ўрастает
 На память вѣчную. —

Далибор Вагилевич.

О Л Е Н А.

К а з к а.

Музика рѣзко від уха заграў, а бабто загудѣў, то в лад вибиваючи моторні дѣвчата аж піднимаў, а хоть иоги потомлені до круглого рвали-ся танка; гарні хлопцѣ в підкови до складу кресали, позираючи радосно кождай по своїй дѣвчинѣ; сваиньки з молодцями стиснувши-ся в кутку коло притѣчка хочь дрібненько но чистенько витрясали крупник из чарочки, недбаючи, собѣ радиенъки, на старих своих доугову-сих господарів на другім боцѣ в кутѣ коло скринѣ спорою мѣрою попиваючих. Було то веселечко. —

Гей, хлопцѣ, чи спите! щосте-ся по-забували? кликнуу́ гожий дружбитонька з великою шоуком шитою хусткою у бока, досадним голосом, дѣвчата радіби гоп-цювали, а в вас якби душѣ нестало; махнуу́ щяпкою вѣнцем барвѣнковим стрійною, по-гладиу́ чорненъкій хоть невеличкій вус,

розгорнуу́ волосъчко у чола, глянуу́ по дѣвчатах, винѣс одную з калинового луга, напретиу́ музицѣ „або грай або гроші віддай, моргнуу́ на Юрця, и станули до шпаркого козачка.

Хоть з дерева листъ упаў,
Морій половѣе,
Весѣлечко господь даў
Радо нам ся дѣе!

Юрцьо.

Хоть на дворѣ міч темна
Гей, темна ночонька
В нас свѣтличенька ясна
Красні дѣвчинонька.

Дружва.

Сокіл в бѣлий двір влетѣу
К чорнои галоньцѣ.
Княжиненъко наш приспѣу
К русій дѣвчиноньцѣ.

Юрцьо.

Нуте! жаві хлопаки,
Ледѣники горні.
Витинайте гопаки
Хлоپчата моторні.

Ба й свахи не дармовали, бо и ём не
йно що всѣм разом саути коровай, ще и
потаньцовати конче, шоб ся коровай вдаў
красен, та ясним сонцем на столѣ засияу,
тай добру долю принѣс; а Олеана пишиа
княгиня, як русалочка гарна ще раз, вѣн-
ком барвѣниковим золото-зеленим стрійна,
ъх веселій придивляла-сь охотѣ, та чисто
в лехкій коломийцѣ розковану русу косу
на легкій кругом пускала вѣтер. —

Багъ! и наш вдалий Василько приспѣў
дарити нашу княгиню; хоть о пізшій ве-
черѣ, но стане він за тее зо своїми красни-
ми спѣваночками. „Що-сь ти нам сумний,
тай сам; Кажи, може яка лиха пригода!“..
Приступиў и старий батенько, сивий голу-
бонько, та принѣс спорий кухоль горѣлки
с медом: „Но, жвавий Козаче! бодай здо-
ров буў!“ надпиў и подаў єму — „вѣдаў
утомиў-есь-ся, покрѣпи сили.“ —

Відобраў подяковаў, поставиў, втер
лице, — тай стаў промовляти: „Вертаю из
Дубровничъ, булисмо у дворѣ, просити Па-
на Старостия на вѣсѣлѣ — він бачимо не
дуже нам рад буў, схюриуў-ся, люто по
нас глянуў, відвернуў-ся; но небавком зно-
ва промовиў солодко, вложиў Семенькови
кілька таларцѣв ясних в жменю, обѣцяу
прийти, тай відправиў але видко було по
ним якую-сь нерадість. — Не встиглисмо

відойти може на двайцять кроків — „Семеньку!“ кликну́й, відчинивши оконце. — Семенько як стоя́у поскочи́у ид дворови, „скакай, каза́у менѣ, домъ́у, я духом приспѣю.“ —

Уже зступа́у-ем к долинѣ, маў-ем скрутити по за високу могилу Татарскую, огляну́ши-ся позад себе, взрѣ́у-ем, сила при вечерній мрацѣ доглянути лъзя було, Семенька; спізна́у-ем го по легких ногах, спускати ся високом ко старому круто-му шляхови, що то о ним так много ста-рі повѣдают люди. — Куда єму шля, не зяю и не вгадаю; що-сь то лихого буде, лисиця мя перебѣгла, та й ворон на хрестѣ съм раз закракаў. — Але док житя ми ста-не не забуду того Козака з бандуркою и густокрутою бородою, котрою дакуда си-вий кудау́-ся волос, як верг на мене чор-ним соколим оком, якби гранею мя обси-паў; — він тогда саме, колисмо ступили на поріг свѣтлицѣ у дворѣ кіячиу спѣванку тими словами:

— — — — з татарской неволи
Конецъ моей пѣсни, конецъ и недоли. —

*

Сонце спочило — смеркло-ся — тиха пітьма насѣла тихі та ускі звори, вѣтер

буйний осінній мета́у хмарами від верха до верха, и гна́у сполові́лим листом з гір в темні роздоли, то знов під круту стремену, скриплячи голими ѓлями відвѣчної дубини мовь величаючи ся своєю лютостю, а ругаючи-сь з єх недуги; звърь шелепотъ чагарами за жиром, часами воўк голодом пертій дивими завиу голосами, перѣсті опеки, закляті над безвѣствами стояти, здавали-ся при настиглій нічій мрацѣ проживати, та своє мъяяти становища, проходячи-ся мовь зічні марі, — бо як то кажут „у страха великі очи. Смъло ступа́у відважний Семен по круглім грехотѣ, и по розметаних костях, переступа́у колоди підосяячи високо ноги, и з притиска єх ставля́у, щоб го яка мара не підбила; чорна пітьма го за очи хватала, скоро взрѣу тумани по корчох, волосе му горою ся звело, кров ся стинала, а страх за серце якби мертвець зимною йма́у рукою, а не лзя казати, щоб не мау відвачи, бо ся не раз добре довело, — але з маленька чува́у о заклятих дѣвицах, о скам'янѣлих лицарях о недоступлених про змиї рапсих птицях — то о однооких Татарах, людоѣдах, великанах, и о многих інчих лихих дуках; — а скоро то всьо стало на умъ ройом (а час, ніч темна, и мѣстце, гори дебри и чагари по тому були)

то тогда и найсмѣльшому трусом ставати, — а Семен посмѣховуючий-ся на зазір воўка або медведя, при найменшім лопотѣ застигаў, бо то вѣдаў з лихим не с цирограми. —

Замаячѣло в далечинѣ гій ватроў широко розложеню; було то єму, що женьчикам в жаркім лѣтѣ вѣтрец холоднецький — вдивиў-ся в ню цѣлою душою, а радість в его души калиною зацвila-и втихомириуў-ся дух его, як природа по шаймій тучі, и зрадовало-ся серце в ним вельми як колиби ясне лице свой Олени взрѣў..... Затрѣщѣло корчами по сухим ломачю, та-їго переймило — скамѣнѣў — заголосило:

„з татарской неволи

Конец моїй пѣсни конец и юдоли, — прожиў, бо спізнаў Данилка, що го у дворѣ видѣў, що то так дико и люто як розбишака виглядаў, що то на обѣцянку Пана бути на весілю, к стѣнѣ по бѣсовски ся усмѣхнуў. — Утѣшиў-ся видячи его, а зрадуваў-ся більше екоро ўчуў: „Одна нам дорога,“ стис го за руку и побратались и разом в двійнѣ ступали кремъячятою стежкою під жруту гору к високій ватрѣ. —

Підойшли на мѣстце. Семенько взрѣвши из за дуба кільканайцять бородачів при широко розложеним огні, магануў си дванайцять розбійників в казцѣ що вѣсѣльця

відрѣзали и пекли на рожни, наляк-ся, спи-
ниу-ся, аи є кроком на перед, и маў-ся вер-
тати. „Не страхай-са,“ промовиу Данилко,
„не такий дѣдъко страшний як го малюют
— приступи, таце ти хрестяним не враг,
не бисурман, лише бѣдний селянин. —

„Мабуть наш жвавий Бандуриста Да-
нилко, озвало-ся кілька грубих голосів,
несе він нам що-сь потѣшного; для него
нема и є ворот, и є зелѣзних дверий“ — и
поскочили в сторону, відкіль голос йшоу,
привели обох згорнули-ся к Данилови всѣ
питаючи яким свѣтом довершити ъм гадку,
бо Данилко николи на дармо не трудиу-ся
— а радуючим-ся тамтим около Данилка,
и попиваючих могорич на будучу добру
справу, Семенько сумуваў присмотрува-
чи-сь, тотим дивоглядам з укоса, то руч-
ницям, то ясним топірцям стремлячим до-
хола курища, то барильцѣз горбѣукою; од-
накож чистѣйше поглядаў в чорний лѣс, чи
не явит-ся яка стара стежка, вточи и спа-
сти-ся. — Але нагануу си его побратим Да-
нилко свого товариша, приступиу днему
с кухльом: „Бодай здоров буў! тися нам
знадобишь, не сумуй, зрадуешь-ся нинѣ а
с тобою многі твоїх сусѣд — ций на по-
гибелъ врагам, так чинимо всѣ, так чинит
и наш ватажко — От бачь! и він иде, пий,

а втѣшит-ся тобю.“ Але Семеневи недосили
було, взрѣўши его, и мало що кухля не
ушустиу — бо такого нѣ видау нѣ слахау,
нѣ видумати міг. — Стануу Медведюк під-
небесною чорногорою, барки его у Бески-
дах камънь, дуб, его правиця, брови его
як двѣ чорні хмари, а очи его з під тих
хмар двѣ моїнѣ, а борода его віч темна
осѣнина, а голос его грім серед лѣта, а сту-
плю вогою земля стогнала, верг-ся на врага
буй-туром валиу. — „Мовь, як-есь си
справиу.“ —

„Вѣдомо, думка Українска и стѣну
перебе“ озывау ся Данилко, — „бандури-
стою війшоу-ем у замок. Старец Дмитро
(так го там зовут) шо мя впустиу, загля-
нууши в мене бандурку, просиу мя насиль-
но, абиши єму заграу та заспѣвау — заспѣ-
вау-ем єму вѣдому пѣсоньку о Татаревх кін-
чивши святим Николаєм, а заспѣвау-ем єму
до серця, и полюбиу мя вельми, побратались-
мо-ся, и завѣу-мя свтлицѣ замковой, хваличи
перед Паном бандурку мою и мої думки,
а я рад тому буу. Доспѣвуючи пѣсню взрѣу-
ем входящих того-тут молодця з другим, и
просили Пана на вѣсъля, обѣцяу-ся лиш
видко було, якуюсь лиху гадку точиу в
своїй головѣ, („неудась вражий сину“ ду-
мау-ем собѣ) відспѣвау-ем — взяу таліра,
тай пійшоу, и зустрѣу-ем старого Дмитра

ждаючого мене під дверми. Проходили-смося по об'єктю замковім, старий своє, а я своє; він щось там билини ѿ Татарах, а я тимчасом придивляю-ся; — від горбка стіна найижча, „тамтуда, казаў старий, наш Степанко не раз бѣгаў на вечерницѣ, а вертаў як кури другим опадом запѣли.“ — „Ваш Пан, мовлю до него, виберає-ся на вѣсѣле.“ — „Правда до Семена, казаў коі єздлати, и що найживавші хлопцѣ в цѣлім замку с собою бере, що-сь він на гадцѣ має ... він часами дурїє... а може, може лише погуляти. — Не жаль бо то и погуляти на таким весілечку, дѣвчят як звѣзд на небѣ, а всѣ красні; а найкрасча Олена сама молода, як сам мовляў; лице в неѣ як соненько ранком, а очи як зірнички перед досвѣтом, голосочек як звіночок, а ноги вѣтрец легонькій, а руки сиѣжек бѣленький, а сама як—як—гарная ланя. — Ту старому язик по кутках бѣгаў, закуку рѣчиўся и здаваў-ся молодиѣти.“ — — „Годѣ! не теряймо часу, не нам о тім бесѣдувати, озваваў-ся силїний ватажко, „на коі! — Ванько с шестома у замок, забері що нам ся здасть, а що пе возьмешъ разом з замком наї огнем сяде! не много там труду буде, однакож доведется якjak справишъ. — А ти Семене поведешь вас на вѣсѣля, потанчюєм з грабителями вражими синами. —

Розбѣгли-ся вѣтром по байракам за
кіньми; огонь погас — грань меркотѣла —
курище ся лишило — втихомирено-ся.

* * *

„Через густу враз дубину
Соколами молодцѣ,
„Ой заплачешь вражий сину
Як взришь яспі топірцѣ!“

загремѣло в далечинѣ — а голос дубровами високими розлягаў-ся верхами, тай заблудну гомонем в чорних безвѣстьях, лише ще дудонь тряс землею тай знеміг, — и знов тихо и знов сумно, лише вѣтер ярами засковиче, тай ворони закрячут, радуючися на будучий жир. — Мрачно и тихо, бо поскакали ногами скоропадними за воўчими очами, — допали лазу край чорного лѣса. —

Гей! мабуть зорѣ! озываў-ся новобранець, гляньте!...

„Неглупе!“ загримѣу велит ватажко, Ванько зажег си скіпку., — — Аби видко було з погребів старі виточити меди“ озваваў-ся старий бородатий Бойчук, та глянуу на кухоль за ременем... „Тай наші, бодай здорові, черв'янцями-ся підкидают“ мовиў третий.... А Ватажко: „цитъте! дудонь — ковѣ в байраки, — хлопцѣ за

дуби!.. Федъ на чати; як взриш закрячешь — потягнѣт мусатами топірцѣ! потом тихо, щоб вас и муха не чула, бо!... не трам казати.“ — Напретиу та й ступиу у чагар. —

Не доўго ждали, тупот-ся змагаў, держали конѣ аж земля стогнала! „кра-кракра!“... „хлопцѣ в лад!“ загомотѣў верховодник. — — Зазвонили топірцѣ та мечи, искри-ся посыпали мовь з димиѣ, стерли-ся двѣ хмарѣ бючи моўнями по чорных воздухах, а Медведюк буй-туром верг-ся на супротивника, вибиу меч зо жменѣ, завинуу ясним топірцем, тай вигнаў вражу душу лукаву негідника щелиною в головѣ; приймиу з опалих поганих рук зорю на розсвѣтѣ, Оленочку гарную. Челядь граблива поборена, одна порубана друга повязана. —

„Семенъку, прийма твою віданницю. Прискачиу Семенъко в пояс склониу-ся, стис — го за колѣна, хотѣу промовити, подяковати, — лишь не ўдаў за про радість. — Приспѣу и дружба з молодими ледѣнями свого села, гонячи возьмитея, але дѣло ўже довершеное зустрѣли. Уже Медведюк хотяй непрошений дружба скупиу княгиню Мечем; а оня ся вельми жальковали, що не лишено було ём нагрѣти грабителеви чуприини, стискали персти в твердий кулак,

тай затинали зубами. — „Уже ми єму карку на нагнули аж на землю поклоном упаў, и вѣдаў не зведе-ся, аж мабуть на Осафатовой долинѣ; бачь, окаянник з весѣля голоден вертає та сиру землю ёсть“ озываўся верховодник сильний, и потрутиў го ногою. —

А Семенько ся нетямыў з радости, прыгortaў свою надѣю к собѣ, а она єго бѣлыми обнимала руками, та румяное цѣлова-ла личко, аж ся ватажко мимохітне засмѣяў наголос. — Обое пристушили к ньому, и просили го: „Хотай на годинку на крупничок, та на солодкій медок, та може де роздобудем якого талярця. — „А музика! тамто музика!“ перебиў дружба, „добрे тот казаў, що му лихо в пальцьох сидит, так дрібненько мне козачка. — „Майтесь гаразд! менѣ там не бути“ промовиў Медведюк тай відвернуў-ся. — „У вас перше плют, а потом танцюют, в нас навідворить, перше танцюют а потому плют; а могоричъ, в тім нашого Ванька голова, буде мѣд горѣука, червінцѣ та талярдѣ, тай гарні пѣсеньки „була бесѣда вуса моего Бойчука. — „Хлотцѣ наконѣ, та до наших!“ клиниуў ватажко — тай счезли. —

Руслан Шашкевичъ.

П Е Р Е В О Д И.

а. Шесь народні Сербскі.

ДЬВЧИНА А РИВА

Дъвчина край моря сидѣла,
Сама до себе так говорила:
„Ой! милий ти мій Боже!
Чи е що ширше над море?
Чи е що доўше над поле?
Чи е що швидче над коня?
Чи е що над мед солодше,
Чи е що над брата дорожче?
Рыба д ней з води говорила:
„Дъвчино! мало ти знаєшь! *)
Ширшое небо над море,
Доўшое море над поле,
Швидші суть над коня очи
Від меда солодший цукорь,
Над брата дорожчий милий! —

Р. Ш.

*) Будало у Сербів, іам брат бісказаў дуркій, дуриоватый.

ДЪВЧИНА ДО РОЖИ.

Ах! моя водо студеная!
 И моя роже румяная!
 Чого-сь ти так рано процвила?
 Не маю, комуб ти вчахнути.
 Вчанулабим тя иеньцѣ,
 Та иеньки не маю;
 Вчанулабим тя сестрицѣ,
 Сестра ся віддала;
 Вчанулабим тя братови
 Братчик у війско пійшоў;
 Вчанулабим тя милому,
 Та миленький далеко
 За трома горами зеленими
 За трома водами студеними. —

R. Ш.

ПУСТА ДЪВЧИНА.

Дѣвчинонька водоў бродит,
 Ноги ся бѣлѣют;
 За неу ходит молод хлопець
 Смѣє-ся, рягоче:
 Броди, броди дѣвчинонько,
 Бодай мою була!
 Коб а знала и вѣдала,
 Що я твоя буду;

Молоком-бим ся вмивала
 Щоби бѣла була —
 Рожею-бим ся втерала,
 Щоб румяна була;
 Шоўком-бим ся вперезала
 Щоби тонка була. —

Р. Ш.

ДѢВЧИНА ЛИЦЕ МИЮЧА.

ДѢвчина си личко умивала
 И миючи к лицю говорила:
 Коб я знала (личко мое личко!)
 Що тя старий буде цюловати,
 Пішла-би я горою зеленоў,
 Весь полин-бим по горѣ зібрала,
 Изнега-бим воду вицѣдила,
 Мила-бим тя нею в кождий рапок;
 Як старпоцѣлує, щоби-сь гірке було. —
 А коб знала (личко мое личко)!
 Що тя молод буде цюловати;
 Пішла-би я у зѣльник зелений,
 Всю би рожу в зѣльнику зібрала,
 Пак би з неї вицѣдила воду,
 Мила-бим тя нею що зааше;
 Щоб як поцюлує молодому пахло,
 Щоб му пахло и милснъке було —

Волю з молодим по горах ходити,
 Як зо старим по бѣлому двору;
 Волю з молодим на камени спати,
 Як зо старим на мягеньким шоўку.

Р. Ш.

АНГЕЛЧИНІ ВОРОТА.

Високо ся сокіл впвиў —
 Висшѣ городу ворота;
 Воротарка там Ангелка,
 Сонцем голову завила,
 Мѣсяцьом ся вперезала
 И звѣздами затикала. —

Р. Ш.

Т Р И Т У З Ъ.

Солов'й пташина
 Ус'єм спокій дала;
 Мин' молодому
 Три туз'я задала:
 Ой перва ми туга
 На моєм серденьку,
 Шо мя молодого
 Ненька не женила;
 А друга ми туга
 На моєм серденьку,
 Шо мій ворон коник
 Підо мноу не грає;
 А третя ми туга
 На моєм серденьку
 Шо ся моя мила
 На мя розсердила.
 Копайте ми яму
 На пол' широким,
 Дв'є стоп'я широку,
 Доўгу на чотире.
 Вижче головоньки
 Рожу посадьте,
 А нижче ніжочок
 Воду испустьте.
 Як молод перейде,
 Най ся затикає;

Як старий перейде
Най ся прохолодит.

Я. Г.

С М Е Р Т Ъ М И Л И Х .

Двоє міліх щире ся любило,
При одній ся водицѣ ўмивали,
В один рушник лічко утирали.
Лѣтенько минає, а пѣхто не знає —
А на друге лѣто усѣ ся дізнали,
Дізнали-ся и отець и мати,
Мати не дасть, шоб ъм ся любити,
Розлучила дороге и міле. —
Мілий милой через звѣзду каже:
Умри мила вечер у суботу,
А я молод рано у недѣлю. —
Шо сказали tote и учинили:
Вмерла мила вечер у суботу,
Вмер миленькій рано у недѣлю.
Поховали одно близь другого
А скрізь семлю руки ъм злучили,
В руки дали яблука зелені;
Мало часу потому минуло,
А над мілим росте яль зелена,
Над милою рожевъка румяна;
Обвила-ся рожа на ялицѣ,
Як шоук мяжкий коло красних цвѣтів.

Ярослав Головацкій.

6. Из Ческъ

КОРОЛЬОДВОРСКОЙ РУКОПИСИ.

К И Т И Ц Я.

Вѣє вѣтронько з лѣсів князевих,
бѣжит миленька ко потоку.
В ковані вѣдра черпле водицю,
водою к дѣвѣ плине китиця,
Кита пахнюща з рож и фіяуків,
яла-ся дѣва киту ловити,
пала, ой! впала в студену воду.
Кобих вѣдала китице красна
хто тя в порхоньку насадиў землю
тому-бих дала золотий перстень.
Кобих вѣдала китице красна
хто тебе ликом звязаў мяченським,
тому-бих дала з коси єглицю;
Кобих вѣдала китице кразна
хто тя студеноў пустиў водицеў,
тому-бих дала вѣнец з головки.

Р. Ш.

О Л Ъ Н Ъ.

Бѣгаў Олѣнь по горах,
 скакаў сторонами
 по горах по долинах
 красні пароги носиў.
 Красними парогами
 густий лѣс проридаў ;
 по лѣсѣ скакаў
 легкими ногами.

Ой , тут молодец хоцуваў по горах !
 долинами ходиў в люті боѣ ,
 горду зброю на собѣ носиў ;
 твердоў збройоў глоти врагів розбиваў .
 Нѣт вже молодця у горах !

Поскочиў нань люто лестний враг
 заскалиў очи злобоў розжарені
 вдариў тяжким молотом в груди ,
 застогнали мутно лѣси жалостиві
 з молодця випер душу душицю .

Се-ся вилетѣла красним тяглим горлом
 з горла красними устами .

Ой тут лежит , тепла кровь
 тече за душою , що злнула ,
 сира земля тъє кровцю горячу . —
 В кождій дѣвѣ жялосливе сердце . —

Лежит ледѣнь у землі холодній
 на ледѣнію росте дубец , дуб
 росклада-есь в суки ширше й ширше .

Ходит Олень с красными рогами
скаче на ногах на шпарких,
горб в листье спинат тонкое горло.

Злѣтают-ся тоўши бистрих кругавцѣв
зо всього лѣса тут на тѣнний дуб
усѣ покракуют на дубѣ:
„Паў молодец злобою врага.“
Всѣ дѣви плакали молодца.

Р. Ш.

Л И Ш Е Н А.

Ах, ви лѣси т'маві лѣси
лѣси милетинські!
Чом ви ся зеленѣсте
зимѣ лѣтѣ рівні?
Рада-бим я не плакала
не иудила сердцем,
но скажьте добрі люде
хтоб озъде не плакаў.

Де мій батько, батько милий,
загребаний в ямѣ.

Де моя мати добра мати,
трава на нѣй росте.

Нѣ ми брата, аиѣ сестри,
милого ми взяли! —

Р. Ш.

З А З У Л Я.

В ширим полѣ дубецъ стоѣтъ,
на дубѣ зазулиця,
заковала, заплакала,
що не всѣгда яро.

Якби стигло житце въ полѣ;
слибъ яро всѣгда було?
якъ яблуко въ садѣ стигло,
слибъ лѣто всѣгда було? —

Якби мергъ у стозѣ колосъ,
слибъ осень всѣгда була
якби дѣвѣ тяжко було
слибъ сама всѣгда була. —

Руслан Шашкевичъ.

С Т А Р И Н А.

СТАРИНА є то п'єснъ хороша звенича,
що різним способом в нашъ часи загомонює,
що різним настроем озиває-ся з передвѣка
до нас — и раз тихим миленьким голосом
промовляє, обнимает солодким чувством
сердця, а з нова піднимает величною силою
душу, чудує казаў-бись надприродними
дѣлами ум послѣдних, — то знова зале-
бедит тужно, плачем голубиним дѣдів роз-
плакує сини — то знова обвѣвує потѣхою
и радоши в сердця нагортає, а в душах зво-
дит святую почесть покійним праотцям. —
Старина є то великій образ, є то зерка-
ло як вода чистое в котрім незмущенное
являє-ся лице столѣтей. Там тобѣ винче
глянути, а взришь, як твої отци, твої
дѣди жили, що дѣяли, що їх веселило,
радувало, а що печалило, акое сонце межи-
ними сияло, як думали, яким духом об-
нимали природу, охрестности, свѣт цѣлий,
ским ся стирали, и як се на них дѣлало,
який їх свѣт внутренний, а який зверхний,
що їх недѣляло до сильного дѣяння, а що
їм силу віднимало, який їх язик, яка
бесѣда, яка їх душа, яке сердце — сло-
вом, якими хотѣли перед тобою явити-ся,
и що по тобѣ ждали. —

Сесе всьо для нас не бридня. Чужина
нас займає, чому жби нашина не прилягла
до сердця, не промовила до душ наших

сильним словом. — Окрухи, ба великі ку-
си є сего образа, сего чудного зеркала при-
держали-сь до нинѣ, переховали-сь по цер-
квах, по монастирських книжницьох, по
честних священиках, по п'єснолюбних дя-
ках, нещоби и під низкими стрѣхами, по
сановитих господарах, — которое вони че-
стят, и переховують мовъ святий подарок
з неба. — Сукромі голоси бринят по всей
Руси (то п'єснеу, то казкоу, то небили-
цею, то паведѣнкою, то приповѣдкою, то
заганкою, то обрядом и м. и) лишь ъх скли-
кати в одно, а стане п'єснь велика, доуга,
безконечна, що цѣлим свѣтом загуде, що
сильно розгримит славу перѣдних и нинѣш-
них лѣт всього народа. —

Знайшли-сь многоучені мужеве, (лишь
ъх не годѣ на так великое дѣло) що зани-
мают-ся хотячи згорнути totu неувядасму
красоту передвѣцьку. — Честь и поуна
подяка не миє ъх; коб лишь не далеко
відсували радость нашу, и що скорше да-
ли нам госновати-ся тим, що придбали свої-
ми трудами. —

Руслан Шашкевичъ

Лѣтай, лѣтай сивий орле по глубокой долинѣ!

Засилают Ляхи листи по всей Українѣ.

Живѣт, живѣт Українцѣ не бійтесь ничего! Повѣшано в Пятигорах Козаченьків много! Мрѣє мрѣє ясен мѣсяць, а в недѣлю рано У сотника Авлевенчика Авлаврѣна Козаків повязано. —

Отаман-же з Савулою пана Рейментара просят,

А до Бога жалібненько свої руки зносят: Визволь-же нас, милій Боже, а с тої не-волѣ!

А пан Рейментар їм отказу-є:

У мѣсте скурвисинове Поляків воєвати, Да ўжеж-то вам потреба в Пятигорах погибати.

Щебетаў-же соловѣнько різними голосами, Да вмили-ся Козаченьки дрібними слезами: А не слухати було Заяця, милій братя! Бѣгаў, бѣгаў Заяць теперъ у сѣть упаў, Не єден-же Козак добрий через него пропаў! А вдарено в Бѣлій-Церквѣ з грозної гармати,

Та заплакала не єдная козацькан мати.

А вдарено у Києвѣ з грозної рушницѣ, Там заплакали за Козаченьком рідинѣ сестрицѣ;

А витягнен в Пятигорах из тугого лука
 Да ўже-ж пане Рейментару е тобою розлука.

Кляла Цариця, вельможна Панѣ,
 Чорное море проклинала:
 Бодай-же море не процвітало,
 Вѣчними часи виспхало!
 Да що моего синка єдиничика,
 Единичика у себе взяло! —
 Циби я войску не заплатила
 Червоними золотими,
 Да бѣленькими талярами?
 Ци би я войска неприодѣла
 Червоною китайкою
 За услугу козацкую? —
 А в недѣленьку пораненьку
 Збирали-ся громадоньки
 До козацкої порадоньки. —
 Стали ради додавати,
 Одколь Варни доставати,
 И всѣх Турків в ней забрати?
 Ой ци с поля, цили з моря
 Цили с тої рѣчки невелички? — —
 Послали посла як під Варну. —
 Поймаў-же посев турчанина,
 Старенького ворожбита;
 Стали єго випитовати:
 Одколь Варни доставати?

Ой ци с поля, ци из моря,
 Ци из тоѣ рѣчки невелички? —
 Ахъ с поля, ахъ з моря,
 Ино с тоѣ рѣчки невелички! — —
 А в недѣленьку поранееньку
 Бѣгут, пливут човенцями,
 Поблескуют весфлцями, —
 Вдарили разом с самоналов,
 Седми пядес.... от запалов,
 Як полсодкою из гармати. —
 Стали усѣ Козаки до ней ся добувати,
 Стали Турки нарѣкати. —
 Стали Варни доставати,
 Стали Турки утѣкати,
 Тую рѣчку проклинати:
 Водай рѣчка не процвитала!
 Вѣчними часи висихала,
 Що нас Турків в себе взяла! — —
 Була Варна здавна славна,
 Славиѣшиші Ѹ Козачењки,
 Що тоѣ Варни мѣста достали,
 А в ней Турків забрали. —

Казаў мы батенько пігнати кози
 В зелену дуброву в густіѣ лози,
 Кричала, лаяла дѣдчая мати,
 Збудила з свѣтания, не дала спати,
 За снуў я так крѣпко, спаў три години

А все-ж то матенько з дѣдчої причии,
 Під веду голову продру очоньки
 Обачу, що не маш моїй козоньки.
 Бѣгаю по лѣсѣ сюда не туда,
 Назад ся вертаю не знаю куда.
 Оглянь-ся, и бѣгу прудко до лѣса
 Чи єй не зѣли волки до бѣса?
 Бѣгаю по лѣсѣ собою нуцу
 Щось лежит под садом з далека вижу,
 Обачу и з близька дѣвчину спячу,
 Не смѣю збудити тільки не плачу.
 И стисну дѣвчинѣ бѣлѣ ручоньки,
 Оглянет-ся отворит чорні очоньки,
 Кричала лаяла я не лякау-ся
 Най-же оченка на цюльовау-ся. —

А се я панъ лейко староста Зоудечовъ-
скій, свѣдчю сімъ своимъ лістомъ каждо-
моу добромоу кто коли панъ оузрить, іли
хто колі его оуслышить чтоучи, Комуожъ
то его боуде потребно; Аже єсми розъѣха-
ли граніцю Межи паномъ юрковъскімъ, и
паномъ ивашкомъ борыніцкимъ межі остро-
ва и дроховічъ, и закопы єсмо закопалі
вѣчныи. А имаютъ пана юрковъскаго люді
изъ острова ись юкшовець имаютъ дрыва
роубаті, але не паствіті, аві свіеі оупоу-
щаті оу лѣсь. А закопы копалі панъ ми-
халь малеховъскій, панъ григорь бартошовъ-
скій а слуга мой илко. А при томъ свѣдці
былі, панъ дмитрь ролчковічъ, а панъ
петръ цебровъскій, а панъ янъ зоубръскій,
а панъ куліковъскій, а панъ сенько проце-
вічъ, а панъ татомирь баліцкій, а иныхъ
прі томъ досыть добрыхъ было. А к семоу
листу приложили єсмо свою (пе) чать подъ
лѣты рождества христова, а лѣть и у лѣть
к ѣ го лѣта. — (1424.)

Примѣтка. Сей лист списан на пергаменѣ;
у спода привѣшена печать воскова надис-
сана лѣтами и затерта.

КОРОТКА ВЪДОМОСТЬ

о рукописах Славянских и Руских находящих ся в книжници Монастиря Св Василія Вел. у Львовѣ. —

1. Біблія старого завѣта — в лист — 7038 листів, без початку и кінця, писаў Дмитро из Зѣникова Писарчик (може Сѣнків в Чортківским) лѣта 1576 и пізьше, як на 5057 листѣ читаемо. — Переведена на рускій язык (однак дуже мѣшаний за Славянским) просто из Єврейскаго. —

2. Євангеліє в 8 цѣ, 193 листів из кінця XVI столѣття — оправлене в черлений аксамит зо золоченими гранями.

3. Дѣянія Св. Апостол в лист — 385 листів. — На 21 листѣ образ Св. Євангелисти Луки — нестарша книга ся як с кінця XVI столѣття. —

4. Служебник — и Толкованіе св. Служби в 4цѣ, 161 листів без початку и кінця.

5. Служебник т. є служба Божа Св. Іоанна Злат., Василія Вел. и Преждесвященна, в 4цѣ, 94 листів — первого листа и конечних недостас — видит ся бути из кінця XV столѣття. —

6. Евхологіон или Требник в 4цѣ, 128 листів, без початку и кінця. —

7. Пролог, житія Святих уложені послѣ мѣсяцослова на всяк день, від мѣсяця Марта до Августа — в лист 482 листів. —

8. Синаксарь (Поученія для Ино-
ков и мирских) в лист, 499 листів — 1 до
10го листа Предисловіе и Оглавленіе. — Поу-
ченій (Словес) 63. — Писаў сю книгу (як
на 14тім листѣ и послѣдних пише) Архи-
діякон Васіян Уставник Уневскій 1601
года. —

9. Пролог (житія св.) від мѣсяця Сеп-
темврія до Февраля — в лист, 422 листів —
на кінці увага, что списан сей Пролог лѣта
1518 (7026), а дарований до Уніява Мона-
стира Антоніем Епіскопом Перемиским и
Самборским (7093) 1535.

10. Пролог — без початку и кінця —
починає ся від послѣдних день Апріля, а
канець на остатнім Августа, в лист 196
листів.

11. Пролог, від мѣсяця Марта до Ав-
густа — в 4цѣ, 364 листів — при грече-
ским назвищѣ мѣсяцїв є и русъкѣ: Марот
рекомий Сухій Марец, Април рек. Бере-
зень, Май рек. Травень, Іюн рек. Травень,
Іюл рек. Липец, Август рек. Зарень. —

12. Пролог (списан в два стоўпи)

від Сентября до Декабря (sic) в лист, 455 лист. першій лист и конець видертий — на 25 лист. стоїт год 1646, а на 38 и дальших, шо ся книга дана „з ласки пана Евстафія Жерембича Мултанина мещанина и оби- вателя Львовского до Монастира Задаровско-го храму Св. Преп. Парасковеи и проч. —

13. Пролог, від Септемврія до по- чатку Априля в лист, 408 л. написан 1713 года, в двох стоўпах. Окрім греческой назви декуда и руська : Септемв. рек. Руин, Декемвр. рек. Студинець, Генварь рек. Про- синець, Февруарій або Февраль рек. Свячень. Март рек. Сухій, Априль рек. Березень. —

14. В книжцѣ єдиній в лист на 188 ли- стах Сербліюм писаній, я то пізвати из слов: се, те мѣсто: ся, тя, паметь, език, месо мѣсто: память, язык, мясо, наслѣдні рѣчи: лист 1 до 104. ѩео- филакта Архіепіскопа Вльгарскаго (sic) Тол- кованіе Євангелія Св. Матея. 105—115. Св. Іоанла Злат. слово о соуетній жизни сеи о оусъпших. 114—130. Св. Ефрема: о соудѣ и о любви и о покааній — (відси до кінця скорописю) 131—157. Аѳанасія Архі- епіскопа Александра к Андіоху кнезу. 158— 164. Житіе Св. Варлаама и Іосафата (тут кілька листів видертих) 165—188. Паметь и житіе блаженаго оучителя нашого Костан-

тина філософа, пръваго наставника Словенському єзыку (конець видергий.) —

15. Житія Святих сих (в лист) 1—99. Леонтія Черноризца повѣсть житію и чудесам Св. Еппа Григорія. 100—144. Леонтія Еппа Неополѣ Кипрскаго острова о останцѣ жития Св. Ар. Еппа Александрійскаго Іоанна Милостиваго. 145—185. Житіе Св. Григорія Двоєсловца. 186—172. Асанасія Вел. Патр. Алекс. слово оглавлено к заповѣдем Божиим. — Також Сербскій писаў видно из слов. девето, чедо, се, мѣсто девято, чадо, ся. —

16. Книги Св. Кирилла Архіепископа Іерусалимскаго — Поученія о Тайнах и инч. в лист 142. листів. —

17. Книги Св. Іоанна Дамаскина в лист, листів 286 — язык дуже зрущеній. —

18. Собрание божеств. слов (бесѣди церковн.) Св. Іоанна Злат. и иных различных словес в лист, 500 листів, писаное в лѣто 1567 (як на л. 43 и посл. стоѣт). при короли польским Жигмонто-вичу Августу, и при Еппи Премиском и Самбор. Антоніи Радиловском, при Старостѣ Премиск. Іорданѣ Слитку пану Краховск. рукою Гаврилца сина Романова, ремесла Гарбарскаго на предмѣстю Лвовским

(в Перемишли) и записане до церкви Св. Георгія. —

19. Поученія (в розговорах души с тѣлом) в лист, листів 210. —

20. Книга в лист содержаща: л. 1—8. О молчаніи и безмолвіи и тихом житії, єже составлятіся могуща прежде всего: от ошаряня языка и кротость сердца. 9—10. Сказаніе главизнам настоящей книги. 11—218. Св. Ісаака Сириня постника и отшелника бывшаго Еппа града Київія словеса постническа (91. словес) Відси скорописю. 219—266. Нила Кавасия краткое толкованіе на божест. Литургію. 267—291. Максима Миниха о церковной Мистагогії. 292—318. Св. отца нашего Германа Ар. Еппа Костянтина града церковн. вещей созерцаніе и тайное разумѣніе. 319—365. Толк. и изиси. Св. Литург. 366—384. Память и житіе блажен. учителя нашего Костянтина философа первого наставника роду россійскому и всему языку словенскому списано из біліотеки хилиндарской лаври Сербской. 385—412. Житіе блаженного Антон. Вел. написано св. Аѳанасіем Ар. Ептом Алекс. —

21. Єфрема Сириня Поученія к братіи, 120 Поуч. в лист, 275 листів. —

22. Правила церковная (Кормчая книга) в лист, 403 листів, содержас: 1—11 Оглавленіе. 12—30. Св. Апостол правила.

31—153. О Св. Соборах. 154—177. Св. Василія Вел. от посланія иже ко Афілохію Еппу Иконійскому и ко Діодору и ко ии-
нѣм иѣкых посланій правила. 178. Св. Васил. о бремени съгрѣшающих правил 26.
179. — От книг божеств. повелѣніи бо-
жественныя кончини и Оустиніана (sic)
Царя различн. заповѣди. — 206 — О зако-
нах Богом данных Мойсееви. 211. Толкова-
ніе, божест. Служби. 224. — Толк. о апост.
соборн. церквѣ. 241 — Посланіа Патріар-
хов и Еппов. 249 — Сказаніе 12 Апостол
о Латинѣ и о прѣсноцѣх. 282 — К Ар. Еппу
Римскому от Іоанна Митропол. Рускаго о
опрѣсноцѣх. *) 289 — О Фрянцѣх и про-
чіих Латинѣх. 291. — Блажен. Епифанія
Еппа Кипрійск. повѣсть о ересѣх. 319. —
Правила великих и малих Соборов. 353. —
Іоанна Митропол. Рускаго нареченаго проро-
ка Христова написавшаго правило церковное
от св. книгъ в кратцѣ Іакову чръноризцу **)
363. — Правила Кирилла Митроп. Рускаго,
и съшедших ся Еппъ Далмата Новогород-
скаго, Игнатія Ростовскаго, Феогноста
Персяславскаго, Симеона Полотскаго на по-
ставлениe Еппа Серапиона Володымерь-

*) Іоанк III. Митроп. Київський и всяя Русь
номер 1166.

**) Іоакін II. Митр. Київ. від 1080 до 1089.

скаго. *) — 386 — Илія Новогородский Ар. Епіпъ исправиль съ бѣлогородскыемъ Еп-помъ. — 388 — Правило Максима Митроп. Рускаго. — 396 — Правило о церковных людех и о десятинах и о мѣрилѣх градских и о судѣх Епископъскихъ. **)

23. Съчиеніе по съставѣхъ обѣятіихъ въсѣхъ винъ сиценныхъ и божест. правиль по-троуждено же въ коупѣ и сложено, иже въ сиценоицокыхъ послѣдніимъ Матеюмъ въ листъ, 328 листівъ. — На остатнімъ листѣ написано: Iso. Александръ воевода бжію малстію гспдар въсей Молдовлахійской земли оже благопроизволихъ гсдвами нашимъ блгимъ произволеніемъ чстимъ и свѣтлимъ срдцемъ и послахомъ сію книгу рекомаа (*sic*) правила великаа стихоць въселенскихъ Правослаицому киѣзу (*sic*) и великомоу царю въсехъ великия Русія Иваноу Василіевичу въ лѣто 1561. сентябріа мца 18.

24. Правила церковная въ листъ, содержитъ въ собѣ. 1—15. Правила Аностол-ская. 16—121. О седми Соборахъ вселенскихъ 122—140. Св. Василія Вел. посланіе къ Ам-

*) Кирилл II. буў Митроп. Киев. и всеки Руси 1250—1282. Собор сей буў Киевъ 1274. —

**) Сіѣ закони даў Св. Владимір Вел. Ки-евскій — зрівнай Карамзина Ист. гос. рос. Т. I. Примѣч. стор. 200 и Rakowieckiego Praw-да Руска Том. I. str. 117.

філохію и Діодору. 141—161. Заповѣди
Устиніана Царя. 162—166. Избрание от за-
кона Богом даннаго Мойсееви.— 167—198.
Толкованіе бож. служби — о св. апостол-
стѣй церквѣ — о соединеніи и проч. 199.
Посланія Патріархов и Епископ, 207. Ска-
заніе 12 Апостол о Латинѣ и о опреѣсноцѣх.
245, О єресѣх всѣх, — 270—286. Въпросы
и отвѣти о брацѣх беззаконним — 5 лис-
тів Сказаніе главам содержащим ся всей
киизѣ.

При декотрих книгах находятся при-
мѣтки и уваги Високоученого Іеромонаха
Модеста Гриневецкого — котрі колись в
ширшій росправѣ помѣстити гадаю. —

Ярослав Готовацкій,

РУСКОЕ ВЕСЬЛЕ описаное через І. Лозе́нь-
ского в Перемишли — в типографії вла-
дичній гр. кат. 1835.

Велика и всехвяльна була гадка писа-
теля сего дѣла, згорнути ладканя, при-
вести ўх в лад, и приложити к ним опис
обрядів весельних народа руского. Путру-
диўся писатель не мало, заким ўх з по-
меж народа, з вѣчноѣ казаў-бись нетямки
двиг, також з других писателів виняў и
всякую пѣснь на єя питомим постаюви^у
мѣстци. *) Лишь жальковати-ся, що ще и
половини всіх обрядів и пѣсень по всей Ру-
си спѣваємих не зібрау^у —, лишь доганочка,
що не ветрѣчаєм в сей книжцѣ того, чого-
смо ждали, и чого при збердѣ народних
пѣсень не лъза забувати. — К чемуби нам
придались зберки народних, перед всѣма
обрядових пѣсень, з якого станица нам ся

*) Шкода, що П. Л. не госмовау-ся многоцѣни-
м дѣлом Г. Дмитра Бантши-Каменского:
Исторія Малой Россіи, — Моск. 1830. —
Частъ. III.

присмотрувати на них и самся присмотрю-
ваў, як давні тиѣ пѣсни и обряди, и про-
що доси не зветочѣли и не перего монѣли,
котрі передвѣцькі а котрі иниѣшні, яка
в них всѣх разом мисль; що там дѣют
князѣ, княгинѣ, бояри. хоругви, коровай,
кудерне деревце в ним, золотокуючі ко-
вальчики, що косу росковують, едамашки,
паволока, посаг, хлѣб и сіль, козаки, ску-
пини, и много єичого; — на останок о-
ляпѣвѣ и складѣ пѣсень весѣльних, чим
відличають-ся від думок, чабарашок, шу-
мок, коломийок, и єичих пѣсень руских?
— о сем всѣм нѣ слѣду; писатель бѣля
того тозлего онъка незнакомо перемчаў, або
моўчки цѣло мимолишиў. — Язык и пра-
вопись в сесѣм хорошим дѣлѣ, (не мовлю
в пѣсньох) перший мало а вторая цѣло,
не рускі. Велично красні дѣви (ладканя);
прибраў в лахмате не наське переплѣтъ крас-
ні пахнющі цвѣти терниноў и бодлаками,
нарядиў чужі мисли и слока нагинками
рускими, и поставиў на їх причолку ди-
вогляди *Księdz, największy, seudzia łaspo, starościny, choronzy, żródło,* и аще дуже мно-
го єичих, що истинного Русина ужесают.

Найбільшою обманою, ба неспроцен-
ним грѣхом в сем дѣлѣ є, що писатель
відвегши Азбуку питому рускую, приняв
букви ляцькіѣ, котрі цѣло не пристають

ж нашому язикови.⁴⁾ Чи годит-ся безчестити святыню? чи годит-ся потручати його сивенького старця, що ся нами від молодості нашої опѣкувау, заступау від бури, хорониу перед жегущим огнем, при- даржувау душу в тліннім тѣлѣ? Чи го- дит-ся відвергати Азбуку святого Кирилла любомудрія високоумного, многоученого, що ся так добре вдивиу в язык славянській, що бистрим соколовим оком пройму ѿна вскрізь, що сильним думающим духом обняу всѣ голоси величного звенящого язи- ка Славлян, а знаючи добре, що їх нѣ греческими нѣ римскими буквами не лъза пи- сати, яу-ся подати нам су кромі знаки, писменні сотворити Азбуку народно-сла- вянськую, и звѣю дѣло піднебесное, с ко- трим кромѣ греческой и латинської нѣ од- на трапоцись з помеж тая многа язиків ріми нѣ придержати нездужат? — Лишиу-ся тот подарок сего великого мужа святым найчестнѣйшим, найдорожчим спадком, котрого нам всѣ завидуют, котрий нас пе- ред веським прославляє свѣтом, до кото-

⁴⁾) Глянь народолюбивий читателю: *Odpowied na zdanie o wprowadzeniu Abecadla polskiego do pismiennictwa ruskiego (Г. Левицкого) w Przemyślu 1835. — Азбука і Абецадто — (Uwagi nad rosprawa) O wprowadzeniu Abe- cadla polskiego do pismieunictwa ruskiego — tamże 1836.* —

рого наші дѣди цѣлим сердцем прилѣгали , неугасимою милостію обнимали , вѣчнодбаючим оком стерегли , и питомими грудьми заступали . — И чи ж можно було ишакше ? Азбука святого кирила була нам небесною , незборимою твердею перед довершеним знидѣньом , була найкрѣплѣсчим стоўпом , несхолибимою скалою , на котрой Русь святая через тілько столѣтей люто пе-чалена , крепко стояла . — Е то дѣва райская звѣздострійна озорена добродѣйною силою , що нас теплим соладеньким дохом овѣвує ; еѣ то чудне дѣло , що ми доси СУСИМАМИ ! —

Обсяг сей книжочки.

	стор.
Передслівє III.
Пѣси ю народні.	
Передговор ю народн. пѣсням IX.
I. Думи и Думки 21
II. Обрядові пѣси ю	
A. Колядки. 36
B. Гагілки 42
B. Ладкания 45
Складання.	
Згадка 61
Погоня 65
Два въночки 68
Роспуха 70
Беснівка 71
Мадей 72
Туга за милою 76
Сумрак вечерний 78
Жулин и Калина , казка 79
Олема , казка 89
Переводи.	
a. Пѣси ю народні сербскі:	
Дѣвчина а риба 103
Дѣвчина до рожи 104
Пуста дѣвчина —

<i>Дѣвчина лице миюча</i>	105
<i>Ангелчині ворота</i>	106
<i>Знатель</i>	—
<i>Три тузъ</i>	107
<i>Смерть милих</i>	108
6. Из корольводвірской рукописи:					
<i>Китиця</i>	109
<i>Олѣнь</i>	110
<i>Лишена</i>	111
<i>Зазуля</i>	112
<i>Старина:</i>					
<i>Передговор к Старинѣ</i>	115
<i>Пѣснѣ зо староѣ руђописи</i>	117
<i>Розмеже Острова и Дроховичъ,</i> <i>з образцем</i>	121
<i>Вѣдомостъ о рукописах Слав.</i> <i>и руск. прижницѣ Монас.</i> <i>св. Вас. у Львовѣ</i>	122
<i>Мисль о руским весѣлю описаним</i> <i>через Лозѣньского</i>	130

**Видано коштом і заходом Центрального Ювілейного
Комітету в Філадельфії для вшанування 150-ліття народини
о. Маркіяна Шашкевича.**

